X. évfolyam. 12. szám. Vasárnap, 1876. január 16

Előfizetési dij:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 8 krajczár.
Hirdetési dij: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.
Kiadó-hivatal:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
Vodianer F. nyomdájában.

Előfizetési föltételek
az
EGYETÉRTÉS
politikai és közgazdászati napilapra.

Egész évre . . . . . 20 frt. — kr.
Fél évre . . . . . 10 frt. — kr.
Negyed évre . . . . . 5 frt. — kr.
Egy hóra . . . . . 1 frt. 80 kr.

Az előfizetési pénzek és utalványok az „Egyetértés“ kiadó hivatalának Wodianer nyomda megyeház-tér 9. szám alá küldendők.

Budapest, január 15.

A ki Magyarországon a szabadelvü eszmék haladását óhajtja, csak leverő érzésekkel kisérheti a képviselőháznak közigazgatási vitáit. Midőn öt év előtt megtörtént az ugynevezett megyereform, melynek meg kelle bénitania a magyar önkormányzatnak egészséges fejlődését s a melylyel oly vak merényletet intéztek a modern demokratiának eszméi ellen, hinni lehetett, hogy a közvéleményben gyorsan fel fog ébredni az a visszaható erő, mely a végzetes sebzésnek terjedő mérgét kiküszöbölheti.

Lehetetlennek látszott, hogy az ünnepélyes tiltakozás, mely akkor a házban elhangzott, és az a fájdalmas szégyenérzet, mely minden gondolkodó hazafit elfogott, már a legközelebbi jövőnek uralkodó jogaival nem birjanak. Tudjuk, egy nemzetnek állami élete sokkal organicusabb törvényeket követ, hogy sem az egyszer meghozott és az életben alkalmazott intézményeket könnyedén megsemmisiteni lehetne. De épen a virilis megyeszervezésről, mely hirtelen mint iszonyu lidércznyomás nehezedett a nemzet öntudatára, lehetett azt a biztos reményt ápolni, hogy a mint el fog mulni az uj hatalomnak első terjeszkedési láza, Magyarország államférfiai egyetérteni fognak a legkorcsabb alkotásnak megsemmisitésében. Kivált várni lehetett, hogy bárki kerüljön később kormányra azok közül, kik a törvény megteremtésekor a nemzet érzelmeinek, a szabadság és jogegyenlőség követelményeinek ékesszóló kifejezést adtak, államférfiui hirnevét fogja azzal összekapcsolni, hogy a hatalmi vakság és szédelgő gyávaság szülöttét törvénykönyvünkből mentől korábban kitörülje. Elvek változására itt gondolni sehogy sem lehetett. Ha minden más téren bekövetkezhetett is az időknek és viszonyoknak oly alakulása, mely az elveknek megtagadását idézze elő, a tizenkilenczedik század második felében, a demokratia és önkormányzat nagy küzdelmeinek napjaiban, Magyarország önálló szervezkedésének fontos feladatai között nem lehetett képzelni viszonyt és időt, mely az ily fattyuintézménynek fentartására a legcsekélyebb indokot nyujtsa.

Azóta csakugyan bekövetkezett a változás és oly férfiakat látunk a hatalom polczán, kik legelől küzdöttek a magyar önkormányzat érdekeinek megvédésében. De micsoda gyászos változás, hol az emberek legjobban változtak és a helyzet semmit sem változott, s hol a kormányférfiakat épen az ösztönzi a szabadság dühös megtámadására, hogy ők maguk korábban a szabad elveknek hódoltak. A komány uj javaslatot terjesztett be a megyei közigazgatás szervezetéről és a javaslat halálos sérelmet ejt a magyar önkormányzatnak jövőjén.

Egy hete folynak már a képviselőház vitái, az elméletek éles csatára szálltak egymás ellen, a szónoklat művészete ritka diadalokat ünnepelt. De az önkormányzat barátai borzasztó helyzetbe kerültek. A helyett, hogy ők lépnének fel a leghatározottabban az önkormányzatnak nálunk létező torzalkata ellen, ők már arra kényszerültek, hogy azt épen védelmezzék a tökéletes megsemmisitésnek szándéka ellenében. Mikor örökké a perczet várták, hogy teljes erőből megtámadhassák azt, mit a korábbi törvények teremtettek, ők abba a helyzetbe jutottak, hogy a támadást utasitsák vissza, melyet a hatalom a fenálló alkotások ellen intéz. Oly szinben állanak, mintha az önkormányzati elvek érdekében tartanák fenn azt, mi az önkormányzat elvetésére legerősebb okul szolgálhat, az ő álláspontjuk lesz felelőssé téve mindazon hibákért és visszásságokért is, melyek épen az álláspontjuk ellen intézett merényletekből keletkeztek.

Magyarország kormányzata és törvényhozása egy óriási mystificatióvá lett, hol minden törvény egy uj csapdát jelent és minden szó egy uj csalást rejteget. Tisza Kálmán kormánya minden korábbi ámitást csak talapul használ, melyre rárakja a tetőzetet. Ma az önkormányzatot támadják meg azért, a mit ők a támadók, az önkormányzat ellenére tettek. És talán a centralisatió mellett lépnek föl most? Nem! A mikor egy csempészett hamis rendszerrel érvelnek az igaz tan ellen, a kormány azt, a mit az önkormányzat ujabb megcsonkitására kigondolt, ismét ugy mutatja be, mint az önkormányzatnak erős palladiumát. Azután felállanak a kormány csatlósai sorra rendre, hogy kifogyhatlanul dicsőitsék az önkormányzat áldásait vagy halálra kárhoztassák a központositásnak üldöző rémeit. Ah, ez a fölséges magyar önkormányzat minden sérülés folytán erősbödik, minden csonkitás által épebbé lesz és valójában akkor fogja elérni a tökélyt, mikor már teljesen el fog enyészni! Tisza Kálmán ő excellentiája meg is mondotta nekünk, hogy az önkormányzat megmaradásának mi leszünk legnagyobb akadályai, kik az önkormányzat rendszerét változatlan épségben fentartani óhajtjuk. Igen, mi óriási bünt követünk el az önkormányzat érdeke ellen, hogy még védelmére vállalkozunk. Ma az önkormányzat legjobb barátait azokban találja, kik ellenekül reá törnek és eszményünknek, ügyünknek, elveinknek akkor tennők a legjobb szolgálatot, ha tétlenül néznők megfojtásukat, vagy épen segédkezet is nyujtanánk benne!

Nem akarjuk azt mondani, hogy a kormány részéről üzött szemfényvesztés öntudatos számitáson alapul. Megengedjük, hogy ők hiszik is azt, mit mondanak és hogy az önkormányzat megerősödtének vélnek szolgálatot tenni, a mikor azt ujra szabályozzák, kényszerzubbonyba bujtatják és gyámság alá helyezik. Lehet, hogy egész komolyan értik, mit annyi pathossal és kérkedéssel a Sennyey-párt bureaukraticus eszméi ellen hangoztatnak. De egy pillanatig sem lehet akkor visszatartanunk az itéletet, hogy Magyarországon ragályos betegségül terjedt el egy megfoghatlan politikai vakság. Az emberek oly világos tények, oly kézzelfogható következtetések előtt hunyják be szemeiket, hogy épen a tulságos világosságnak, a dönthetlen bizonyosságnak kell tulajdonitanunk a látképesség elvesztét, ugy a mint kártékonyan hat a szemre a napnak sugara vagy a hónak tiszta fehérsége. Közéletünknek legérdekesebb, legnevezetesebb és még a későbbi korra nézve is legtanulságosabb mértéke valóban az a harcz, mely nemcsak a közigazgatási, de a legtöbb alkotmányos és közjogi kérdésben Tisza Kálmán és Sennyey Pál között folyik. A ki mélyebben néz bele a küzdelem természetébe, lehetetlen meg nem győződnie, hogy Tisza Kálmán itt ugy küzd végzete ellen, mint a középkori regékben a szegénylélek, ki magát az ördögnek eladta. Tisza Kálmán parlamenti vitákban, dialektikai fogásokkal küzködik Sennyey ellen, a midőn egész kormányzati tevékenysége által csak Sennyeynek teszi a legnagyobb szolgálatokat. Az ő szerepe valóban nem egyéb, minthogy teljesen elkészitse a talajt Sennyey Pál conservativ, bureaukraticus és rendőri eszméinek. Ha Tisza Kálmán közigazgatási tervei végre lesznek hajtva, minden el lesz készitve arra, hogy a Sennyey-aera a kinevezett hivatalnokok hadával bevonulását tartsa. Igen jól érti ezt épen a kormánypárti hivek nagy része, mely nem tagadja, hogy a most beterjesztett kormányjavaslatot elfogadja mint átmenetet a kinevezés rendszeréhez. Mily nyomoruságos lelkiszegénység szinében tünnek fel ezek mellett, a kik mameluck-chorusban az önkormányzatnak zengenek köteles dythyrambokat! Abderának szelleme legyen velök.

Mezei Ernő.

— A pénzügyi bizottság ma este tartott ülésében folytatta a közadók kezeléséről szóló tjavaslat részletes tárgyalását. Következett a II. rész, mely az egyenes adók kivetéséről, nyilvántartásáról, befizetéséről és elengedéséről szól.

A 11. §. a kivető közegekről és azok hatásköréről szól. A bizottság a községi közegekhez a „községi adóhivatalokat“ is fölveszi. — A 12. §-ban a kivetés alapjai soroltatnak fel. — A bzottság a szöveget csak annyiban változtatja, hogy az adófelügyelőnek „az egyes bevallásokra vonatkozó javaslatai“ is alapul vétessenek. A 13. §-nál azon inditvány történt, hogy a „felügyelet és ellenőrzés“ szavak mindenütt alkalmaztassanak s az ellenőrzés módját tartalmazó 15. §. közvetlenül a 13. után tétessék. Igy a 14. §. válik 15.-ké. Az uj 15. §. változatlanul elfogadtatik. — Jövő ülés hétfőn 5 órakor lesz.

Az igazságügyi bizottság ma d. u. 5 órakor tartott ülésében, folytatta és bevégezte a végrendeletek alakszerüségéről szóló tjavaslat tárgyalását. — A tárgyalás a 29. §-nál vette kezdetét, mely tegnap függőben maradt. Hosszabb tárgyalás után felvétetett e §-ba azon intézkedés, hogy a kedvezményezett végrendelet érvényes akkor is, ha az annak alapul szolgáló kivételes helyzet következtében az örökhagyó az 1868. LIV. t. cz. 523. §-ának c) pontja értelmében holtnak nyilvánittatik. A 30—31. §§. kihagyattak. A 32. §. változtatás nélkül, a 33. és 36. §§ csekély módositással elfogadtattak.

A keleti vasut ügyében tegnap és ma értekezletek voltak, melyeken a pénz- és közlekedésügyi miniszteriumok képviselői, a keleti vasut igazgatósága által kiküldött kisebb bizottság és a királyi biztos vettek részt. Az utolsó tanácskozás holnap lesz. A pénzügyi és közlekedési miniszterek személyesen fognak megjelenni és a feltételekben végleg megállapodnak. A keleti vasut igazgatóságának holnapután tartandó rendkivüli ülésén terjeszti elő a kormánybiztos a propositiókat. — Hir szerint a keleti vasut ügyében lefolyt tárgyalások mai állása azt mutatja, hogy a felek egyezkedéseiben nagyon közeledtek egymáshoz.

A házból.

Szilágyi Dezső volt miniszteri tanácsos, majd az igazság szemének kancsallá avatása körül szerzett bokros érdemeinél fogva egyetemi tanárrá előléptetett képviselő, védelmezte ma két órán át Tisza Kálmán ur szörnyjavaslatát.

Ékes pukkedlit vágott előbb, legombolt kapacitásának kidomborodó mellére csapta kezét később és perorált lélekszakadtan Pulszky Ágost intonáló segédkezése s vizet szolgáltató lokájoskodása mellett, mintha csak hasból szedte volna érveit.

Low angol pénzügyér szelleme, kinek államférfiui beszédéből első nagy parlamenti sikerét csente, egész tolvajnyelvet varázsolt az ügyes compilator homloka körül.

Annyi sok mindenfélét összekapart a torzintézmény igazolására, hogy még az angyali lelkületü Hegedüs Lászlóban sem állhatott meg a szó, hanem midőn a tanár ur bizonyitgatni kezdte a mellette ülő hüséges nebulonak, mily semmiség volt a megye Tisza ur torzképfestő művészete előtt, oda sugta Simonyi Ernőnek: „De már látom, hogy a megyét nemcsak a közéletből tüntetik el az országházban, hanem a jogtörténelemből is kieszkamotirozzák az iskolákban.“

*

Szilágyi Dezső ur beszédében leghamisabb pont volt kétségkivül, midőn szivére tett kézzel szavalta el emelkedett hangon: „Már kiment a divatból a parlamenti tagok pénzzel való megvesztegetésének durva eszköze.“

Hanem adós is maradt aztán a felelettel, vajjon az egyetemi tanárság három ezer forintos dija finom megvesztegetési eszköz-e?

*

— Jobboldali: „Nos csak elismered, hogy ügyes beszédet mondott ez a Szilágyi Dezső.“

— Baloldali: Jó, jó, de vajjon melyik német Low beszédéből — lopta?

*

Mondott biz Szilágyi ur a kormánypárt által is bevallott elméleti ostobaságokat, de ezektől aztán el sem vitathatja senki az — eredetiséget.

*

Egyébiránt az igazat megvallva nagyon medd feladat az eredeti és eltulajdonitott között szörszálhasogató különbségek után fürkészni, midőn Szilágyi Dezső urnak meg van okvetlenül azon előnye, hogy czitálhatja maga mellett a radicalis Proudhon, ki szerint.

„A tulajdon nem egyéb, mint — lopás.“

*

Mondott a sok vad között Szilágyi ur a saját egyéni álláspontjának megvilágitására egy találó igazságot is. Simonyi Ernőnek azon megjegyzésére ugyanis, hogy a fusionalis kormánypárt irányadó elemei soha a most keresztülvitelre kárhoztatott elveket nem vallották a választók előtt, s igy nem is kaptak ezeknek törvénybe csempészésére meghatalmazást a nemzettől, a tanár ur azt felelé, hogy a választóknak minden egyes kérdésnél véleményét kikérni, semmi más, mint anarchia.

Nem egyenes felelet volt ugyan ez Simonyi állitására, de meg kell adni, hogy Szilágyi ur feleletének divatos öltönye van és egészen correct a minden rendszert, minden kormányt föltétel és elv nélkül szolgáló örömlány-képviselő részéről. Mert hát tény, hogy Szilágyi ur nem kérdezteti ki magát a választók által s elég élelmes kikerülni az elvek hirdetésének forró kását. Tapasztalatból tudja már mi fajtája, hogy a becsületes igazmondás a legkényesebb politika annál, kinél mindig eladni való a legdrágább portéka. Tiz kerek év rá a bizonyság, hogy az igazi és költött anarchicus theoriák felett, gyakorlati értelme csak az elvtelenség anarchiájának van.

Ez az, mit egy Szilágyi Dezső körömszakadtig véd akár Andrássynak, akár Lónyaynak, akár Szlávynak, akár Bittónak, akár Tiszának hijják a kormány fejét.

Ha maga az elvtelenség tenger, a Szilágyiak és Csemeghyek szolgálatkész, bár titkon megvetett buzgalma képezi a tenger közepén az örökös kormánypártiság szikláját, melyeket az egymásra torlódó elvtelenségi áramlatok körülnyaldoshatnak, a becsületes politika törekvései meg is ingathatják, de azért minden elvtagadás, minden kormány csak föléjök épiti az egyedüli üdvözitő kormányzat egyházát.

Ez elv szolgál alapul az elvtelenség anarchiájának, ez a következetesség a folytonos következetlenségben.

*

Hogy Tiszának szája ize szerint beszélt a Csemeghy iskolájában nevekedett tudós igazságügyi apród, arról legjobban tanuskodhatik a Shakespeareből idézett, Schillerben feltalálható, Berettyó-Ujfaluban megfogadott és czigányvajda kinézésével financzkapaczitási bizalmakat ébresztgető Móritz Pál. Sietett is rögtön neki tenyerestalpas kezével egy parolában lefizetni a hála bankját.

Nem ezüst alapu bankjegy volt ez, hanem csak amolyan kényszerfolyammal kibocsátott „Staats note“, melynek ágióját mindazáltal rendkivül növelte, hogy az „arany paraszt“-tól jött. Egy parolapácsi az ő kezéből mindig annyit jelent: Lám a nagy testben mégis csak nagy lélek lakik, s „les beaux esprits ses rencontrent.“

Latinul: par nobile fratrum.

Madách ember tragoediája szerint magyarul:

„Ki sárból napsugárból összegyurva.
Tudásra törpe és vakságra nagy.“

Verhovay Gyula.

A kisbirtokosok földhitelegylete ügyében tartandó enquete tárgyalásokra hir szerint több képviselő is meghivatott, köztök Kerkapoly Károly, Wahrmann Mór, Szathmáry Károly, Somssich Pál, Nagy György stb.

A magyar kormány tagjai közül négyen, s lehet többen is jan. 23. fognak az „Ell.“ szerint Bécsbe utazni a vámügyi tárgyalások folytatása, s valószinü befejezése végett. Ha ezen meneteli időre nézve nem lesz szükségessé valamely változás, azon esetben a kormány alkalmasint megkéri a képviselő házat, hogy a közigazgatási törvényjavaslatok tárgyalását függeszsze fel, mig a miniszterelnök-belügyér visszatér, s addig tárgyaljon más kérdést.

A „P. Lloyd“ bécsi távirata szerint a magyar miniszterek utazása február elejére esnék s ha előbb rándulnak fel minisztereink, ez nevezett lap szerint más czélból és nem a vámszövetség és a bankkérdés tárgyalása végett fog történni. Különben — ugymond — az egész utazási terv csak a napokban fog végleg megállapittatni.

London, január 11.

(Eredeti tudósitás.)

Egy boldogtalan hazánkfiának gyászos kimultáról kell jelentést tennem.

Nuricsán János, ezelőtt jómódu szücsmester volt Maros-Vásárhelytt, szülővárosában, melyet szerencsétlen családi viszonyok következtében 1870-ben odahagyott. Két évvel ezelőtt érkezett ide, s utbaigazitás és segélyezés végett hozzám, mint a magyar-egylet rendes elnökéhez fordult. — Innen ismerem. — Nem sokára munkát találtunk számára egy magyar szücsnél, ki őt ügyes és szorgalmas, de rendkivüli komor, hallgatag munkásnak mondta.

Tán az érintett boldogtalan családi élet emlékezete, tán szemeinek mindinkább elgyengülése tevé buskomorrá.

Folyó hó 6-án egyik barátja: Kiss Imre (nagykőrösi) czipész-segéd a következő levelet vette tőle woolwichi póstabélyeggel:

„Édes barátom! Azon kéréssel járulok önhöz, hogy volt lakásomon tudassa, hogy ha két nap alatt vissza nem térek, ne várjanak tovább. Miután sorsommal nem vagyok kibékülve, elhatároztam életemnek véget vetni. Londonban két egész éjjel küzködtem ezen tett véghezvitelén; de nem sikerült, mindenütt akadályozva voltam, és féltem, hogy félholtan kifognak. — Én egész testemben egészséges vagyok. Ezen levelemet Woolwichban irom este 9 órakor.

Hogy mikép fogom végrehajtani tudni, azt nem tudom, de van reményem. Kérem mondja meg szállásomon, mit fent irtam. A ház kulcsa s ládámé a második fiókban van. — Itt küldök levelemmel négy shillinget és két zálogjegyet (felső ruhára szólókat) és uti levelemet (1870-ben Kolozsvártt kiállitva, melyből látjuk, hogy 1837-ben született). Én jót kivánok mindnyájoknak.

Ne itéljenek rosznak. Meg nem tudják roszaságomat. Én szerencsétlen voltam egész életemben, azért tettem. Aláirva: Nuricsán János.

Ezen megdöbbentő levél után rögtön értesittettük a rendőri főhivatalt, és ez távsürgönynyel azonnal tudósitotta közegeit a folyam hosszában levő helységekben, fájdalom siker nélkül, mert folyó hó 9-én fogták ki a holt tetemet Greenwichben, a hova azt alkalmasint a tenger árja usztatta felé. Kezei két kendővel össze kötve, és a kendőkben egy 16 fontos kő gyöngyölve. Teguap tartatott meg a halotti vizsgálat (coroners inquest) s csütörtökön temetetjük el szerencsétlen honfitársunkat a magyar-egylet költségén.

Azon huszonhat év alatt, mióta a sors ide szoritott, ez már a tizenegyedik magyar ember, a kit a sirig kisértem: Elősorolom itt neveiket ugy, amint eszembe jutnak: Kemény Farkas báró (a piskii hős), Dr. Mérey (Schöpf) és Mérey Mór (mindkettő Manchesterben), Szabó Iván (Edinburgban), Loránd, Szeredy, Szabó István, Szabó Imre ezredes, Kmetty tábornok, Mészáros hadügyér (Heywoodban), Vukovich Sebő igazságügyér, Jankó, ifjabb Szerelmey és Nuricsán. D.

A VII. kerület polgárai körének f. hó 12-én tartott nagyon látogatott rendes közgyülésén a következő sürgős inditvány egyhangulag határozatra emeltetett:

„A VII. kerület polgárainak köre kimondja, hogy azon, állitólag polgárokból álló küldöttség, mely Tisza Kálmán miniszterelnök ur ő excellentiájánál a közigazgatási bizottságok ügyében tisztelgett, nem tekinthető Budapest főváros polgárai nagy többségének kifolyásaként, és határozottan tiltakozik a forma ellen, melyben néhány teljesen ismeretlen egyén „a polgárság nevében“ nyilatkozatot tesz.

A VII. kerület polgárainak köre a fővárosnak a közigazgatási bizottságok ellen az országgyüléshez intézett petitióját minden pontjaiban támogatja.“

A honvédelmi minisztérium és honvédparancsnokság közt fenforgott komolytermészetü surlódások az „Ell.“ értesülése szerint a fejedelem közbelépése folytán véget ért.

Az osztrák miniszterek tegnap a harmadik alkotmányhü fraktió, a centrumpárt előtt jelentek meg, valószinüleg hogy ott is hasonló nyilatkozatokat tegyenek, mint a másként klubban; ez azonban csak gyanitható, mert az ott történtekről az illetők mélyen hallgatnak. — A haladáspárt tegnap tartott értekezletén elvetette az eszmét, hogy bizalmi férfiakat állitson a kormány oldala mellé a Magyarországgal folytatandó tárgyalások alkalmából.

Bécsi parlamenti körökben beszélik, hogy Auersperg hg. osztrák miniszterelnök tartózkodás nélkül kimondta a király előtt, hogy a vám- és bankkérdésben engedve, a mostani s minden más osztrák kabinet koczkára tenné lételét. — A közhangulat miatt igen nehéz compromissumra lépni. Auersperg és társai már visszaléptek volna, ha a fejedelem személyiségökben találná a nehézséget.

Vészmadarak.

A hajót, midőn a tenger sikján hányódik, vetődik, vihar idejében oly lények szokták körül venni, melyeket csendes időben nem lát az utas, de melyeknek feltünésétől borzad a gyakorlott tengerész. Ezen lények mintegy ösztönszerüleg megérzik a veszélyt, mely a töredékeny hajót fenyegeti, s elválhatlan utitársaivá lesznek annak: lesve a zsákmányt, mely karmaik közé jutand. Olykor el-eltávoznak ugyan a hajó köréből, de nem nagy messzeségre, s midőn ismét visszatérnek, rákezdik azt a vérfagyasztó krákogást, mely oly sokszor halotti indulója a hajó népének. Az árboczokra ülnek, s lelecsapnak a fedélzetre is, honnan erőszakkal kell őket elhessegetni. Ezek a vészmadarak, a sirályok.

Ezen látomány tolakodik lelki szemeink elé, valahányszor hazánk jelen sorsa jut eszünkbe. Magyarország is egy az örvénylő oczeánon hányatott hajó, melynek szintén megvannak vészmadarai.

Ha a hivatalos „Budapesti Közlöny“-t figyelemmel kiséri lapunk t. olvasóközönsége, lehetetlen, hogy bizonyos, mindinkább sürün előkerülő s legalább előttünk baljóslatunak látszó közlemények megdöbbenést ne okozzanak előtte. Ezen közlemények, melyek látszólag egymástól igen elütő természetüek, alapjaikban ugyanazon egy kutforrásra vihetők vissza t. i. az elszegényedésre.

Alig van oly hét, melyen ne olvasnók azt, hogy X. morvaországi, Y. poseni, Z. würtembergi stb. lakos a honpolgári esküt letette. Ha Magyarország olyan Eldorádó lenne, a melyről teli szájjal azt mernők mondani ma is, a mit üstökös őseink hangoztatának széles jó kedvökben, hogy extra Hungariam non est vita, akkor ezen beköltözködések mindössze is annyiban vétethetnének figyelembe, a mennyiben azok irigylendő állapotunkat jeleznék. Azonban a mi hazánk ez időszerint paradicsomnak épen nem mondható. Az 1867. XII. t. cz. teljességgel nem eredményezte a tartós fölvirágzást, a minthogy törvényczikkek azt nem is eredményezhetik, mivel annak a helyes közgazdasági és pénzügyi politika a faktora. A törvényczikkek csak annyiban mozdithatják elő valamely állam jólétét, a mennyiben az illető állam természetének, sajátságainak talajából sarjadzva a helyes közgazdasági és pénzügyi politika kifejlődhetése elé oktalanul gátat nem vetnek.

Ha tehát, a mint mondók, az ország anyagilag rendben lenne, ha mindaz meglenne a mi nincs, hitel, jó közigazgatás, olcsó és jó igazságszolgáltatás, minden tekintetben rendezett állami és társadalmi élet, akkor az idegeneknek, még az osztrákoknak, sőt nagy németországiaknak köztünk megtelepedését is, valódi örömmel üdvözölhetnők: mivel az legalább arra mutatna, hogy e hazában lakni igen kivánatos. De mit látunk? Folytonos kormányválságokat, hitel és gazdasági megrendüléseket, drága és nem kivánatos igazságszolgáltatást, társadalmi zilálságot s mindazt, a mi csalogatóul épen nem kinálkozik azoknak, kik igazán magyar honpolgárokká akarnak lenni, kik utógondolat nélkül szándékoznak közénk betelepedni.

Mi lehet tehát a mind tömegesebb betelepedés czélja? Erre a választ szintén minden nap megszokta hozni a hivatos lap, mert nincs oly nap, melyen roppant tömegét a mindenféle végrehajtásoknak, bukásoknak, árverezéseknek ne olvasnók. Ma A-nak árverelik nagy birtokát, holnap B-nek s mellettök a közép és kisbirtokok egész légióját. Kit könnyelmüség, kit a rosz gazdálkodás, kit az adóhátralékok tömege visz ezen lejtőre. Szomoru, igen komor képe ez a mi társadalmunknak, s mégis vonzerővel bir az idegenek pénzes zacskóira. Sőt épen ez okon bir oly példátlan vonzerővel, mivel a hol sok az árverelés, ott nincs ára a tulajdonnak, s adják azt a mint veszik.

A bevándorló idegen hoz idegen szokásokat, melyek sok esetben még ha roszak is, kiölik a honiakat; hoz idegen gondolkozást, ellensulyozni a magyart; hoz idegen szivet, mely a magyar hazáért nem fog hevülni soha. Wir können warten, ez méltóbban lehet jelszavuk, mint volt Schmerlingnek, kit épen e jelszava vitt jégre. Igen, ők várhatnak, megvárhatják azt, mig mi magyarok eljátszottuk kis játékainkat, mig a földbirtok kisiklik lábaink alól, s földönfutók leszünk mindannyian. Ők megvárhatják azt, mig a magunk által is gondosan dédelgetett germán áramlat örvénylő hullámgyürüi közzé kavarintja magyarságunk sok veszélylyel küzdő sajkáját.

De mi nem várhatunk többé. A földbirtoklása, a jószág, az ingatlan vagyon magyar kézben léte, legfőbb biztositéka az ország magyarságának, államiságának. Még eddig, a

mint hisszük, a földbirtok tulnyomólag magyarországi hazafiak kezében van, daczára a tömeges árveréseknek, daczára nagy és középbirtokosaink folytonos bukásának.

Azonban, ha magyar kézben van is a földbirtok legnagyobb része még ma, nem következik, hogy holnap is ott legyen. S épen ezen bekövetkezhető csapást kellene valahogyan elháritani. Oly halaszthatlan dolog ez, mely naponta veszélyesebb alakot ölthet. Ma egy hólabda, holnap lavina, mely elsodor maga előtt mindent, s betemet. Mert ha tovább is igy foly a földbirtok elidegenülése, mint azt 1872-től fogva maig látjuk, akkor mind proletár lesz a magyar, és az ország csakugyan gyarmattá válik. Hogy a német már most is ily colonizáló tartománynak tekinti Magyarországot, a ki nem hiszi, olvassa meg a legjelesebb német nemzetgazdászati müveket, s látni fogja, hogy egy olyan elsőrendü tekintély mint például Roscher, egész komolyan ajánlja honfitársainak azt, hogy ne messze a tengerentuli Amerikába vándoroljanak, hanem az orruk előtt levő Magyarországon üssék föl tanyájukat, mint a mely terület épen német kivándorlóknak már csak azért is kiválóan alkalmatos, mivel az idetelepülés által az anyaországgali összeköttetésök meg nem szünik. Ez azt hiszszük eléggé érthetőn van mondva, s talán némi világot is vethet az idegen bevándorlás lehető utógondolataira.

S ha vannak ilyen utógondolatok, a mint hogy láthatjuk létezésöket, azok német részről jogosultak is. Magyarország nem képezvén külön vámterületet Ausztriától, azzal mindinkább mind politikailag, mind pénzügyileg, mind gazdaságilag összeolvad. S igy minél több kapocs fogja hazánkat a minden tekintetben fejlettebb Ausztriával összefüzni, annál nagyobb levén a függés, az ország gyarmati állapota annál inkább beolvadásra fog bennünket kényszeriteni. S ki tekinthetné a minden tekintetben Ausztriától függő Magyarországot egyébnek, mint azon nagy Németország keleti függelékének, mely Ausztriát elébb-utóbb benyeli s ránk hatalmas karjait kiterjesztendi?

Nekünk tehát, ha nem akarjuk azt, hogy a német kolosszus összenyomjon, minden tekintetben önálló magyar politikai, pénzügyi és gazdasági kormányzatra van szükségünk. — Lesz-e ebből valami? Vagy mind csoportosabban fognak bennünket elözönleni a vészmadarak?

Kun Pál.

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

A mai vitát pártunk egyik kitünő tagja, Hegedüs László nyitotta meg, helyes logikával és szakavatottsággal elemezte a törvényjavaslatot. Jeles beszédében bebizonyitá, miszerint a kormány javaslata megöli az önkormányzatot; mert megsemmisiti a megyei bizottság hatáskörét, mely nem lesz más mint „árnyék test nélkül.“ E jeles és kedvező hatással fogadott beszéd után (mit térszüke miatt csak legközelebb adhatunk.) Halász Bálint mondott egy üres és fölösleges beszédet. Utána Kajuch József beszélt a tjavaslat ellen. Kajuch után szokott szóbőségével füszerezetlen Szilágyi Dezső szólalt fel, e harmadfél óráig tartó beszéd, mely egészen kifárasztá a ház türelmét és figyelmét, a kormány tjavaslatának védelmére szoritkozott. Szilágyi hosszasan érvelt a jobboldali ellenzék ellen, a baloldal álláspontját is iparkodott megczáfolni; de sikertelenül; mert álokoskodásai és érvei még inkább bebizonyiták Mocsáry helyes és szilárd álláspontját.

II.

A képviselőház ülése január 15-én.

Elnök: Ghyczy Kálmán. Kormány részéről jelen vannak Tisza, Széll miniszterek.

Elnök az ülést 10 órakor megnyitván, mult ülés jkönyve hitelesittetett.

A főrendiház elnöke megküldi 1875. deczember 28-án kihirdetett tiz rendbeli törvényczikk eredeti példányainak az országos levéltárba lett elhelyezését igazoló elismervényét.

Ugyanaz megküldi az 1875. évi decz. 28-án kihirdetett 3 rendbeli törvényczikk eredeti példányainak az országos levéltárba lett elhelyezését igazoló elismervényt.

Ezen elismervények a ház levéltárába fognak letétetni.

Elnök bemutatja Nyitra megye feliratát az önálló vámterület létesitése iránt. Hajdu kerület felirata önálló nemzetibank és külön vámterület felállitása iránt. Hajdu kerület feliratát az uzsora korlátozása iránt. Hajdukerület feliratát a közigazgatási bizottságokról szóló törvényjavaslat mellőzése iránt. Csány, Ecsed és Horth községeknek kérvényét önálló nemzetibank felállitása és a vámügy sikeres rendezése iránt. Hatvan mezőváros kérvényét a független magyar jegybank és önálló vámterület létesitése iránt. A szegedi felső kerületi népkör Kállay Ödön által beadott kérvényét, az önálló nemzeti jegybank és külön vámterület tárgyában, a szegedi alsó városi népkör, Kállay Ödön képviselő által beadott kérvényét az önálló nemzeti jegybank és önálló vámterület tárgyában. Debreczen város számos polgárinak Simonyi Ernő képviselő által beadott kérvényét, önálló vámterület és magyar bankjegy felállitása iránt, és a közigazgatási törvényjavaslat elutasitása érdekében. Miskolcz városa képviselő testületének az 1871. 18-ik törvényczikk módosisását tárgyazó törvényjavaslat a cselédtörvény valamint a jelenben érvényben álló községi törvény egyes zakaszainak bent irt értelemben módositása tárgyában, végre a Csik-Szt. Miklósi és a Csik-Somlyai Szentpéteri rom. kath. egyház megyéjének kérvényét, a telepitvényekről szóló 1873 22 törvényczikknek a legfőbb itélő szék történt félre értése következtében, egy póttörvény általi megmagyarázása, esetleg annak hiányai kiegészitése és a Csik-szeredai kir. törvényszék biróinak ideiglenesen két-hárommal szaporitása iránt. Mindezen kérvények és feliratok ki fognak adatni a kérvény bizottságnak.

Tisza miniszterelnök az ország némely részeiben megzavart közbiztonság helyre állitása végett felmerül uj póthitelről és a sweiczi szövetséggel 1876-ben a letelepedések iránt kötött államszerződés beczikkelyezéséről nyujt be tjavaslatot. — Az interpellatiós könyvbe Orbán Balázs jelentett be interpellatiót.

Napirenden van a **közigazgatási bizottságról** szóló tjavaslat tárgyalása.

Halász Bálint a vitában keveredett önkormányzati elvről kiván szólni és óhajtja, hogy a közigazgatásnak minél több ágazata vonassék be az önkormányzat körébe. Szóló szerint ezen javaslat önkormányzati szempontból tekintve, nem vivmány, de nem is visszalépés vagy veszteség, ezért e javaslatot tekintettel több más szempontra elfogadja. — **Kajuch** József hosszasan fejtegeti e törvényjavaslatot, ezután kijelenti, hogy ezt nem fogadja el.

Szilágyi Dezső elmondja mit vár ő a közigazgatás reformjától és kijelenti, hogy őt a javaslat kielégiti a pontosság ellenőrzés és a decentralisatio tekintetében, mert tökéletessé teszi mind az állam, mind pedig a kormányzottak ellenőrzését. Decentralisaczió tekintetében is kielégiti szólót a javaslat, utal arra, hogy az államnak eddig a megyei gyülésen ellenőrző közege nem volt, mert a gyülést annak nem tekinti. Haladásnak tekinti, hogy az állam a közigazgatási teendőket egy bizottságra bizza, melyben a kormányzottak ellenőriztetnek. Kijelenti, hogy a hathatós ellenőrzésnek nincs más módja, mintha az egy kisebb számu testületre ruháztatik.

Szónok azután áttér a javaslat ellen fölhozott okok czáfolatára. A jobboldal vezére elveti a javaslatot, mert nincs az egyéni felelősség elvére épitve. Ebben tévedés és egyoldaluság van, mert bir utasitó és határozó hatalommal, mert hamis az az elv, hogy közigazgatási határozó hatalommal csak egyének ruházhatók föl. Anglia, Poroszország, a continens összes városai kormányzata, Francziaország ujabb törekvései bizonyitják a tétel átalános érvényének valótlanságát.

A törvényhatósági hatáskör megszabásában netalán előfordulható homály a részlet dolga s nem ok a javaslat ellen. Nem ok az sem, hogy nincs összekapcsolva a tisztviselők kinevezésének elvével, mert ez intézménynek attól független becse van, attól javitó hatása független, sőt ha a kormányzottak részéről hatályos controlt akarunk a kinevezett hivatalnokok intézménye mellett is ehhez anolog collegiumot kell elfogadni. Ezután a baloldallal polemizálva Mocsáry és Simonyi állitásaira tesz ellenvetéseket.

Ezután áttér Sennyey határozati javaslatának birálatára.

Sennyey ugy szervezetében, mint hatáskörében radicaliter megváltoztatja közigazgatásunkat. Ez nem ok Sennyey iránya ellen. A jobboldal öt tényezőre viszi vissza, a localis állami és communális igazgatás szervezetét a megye kormányzója, az állami közegek, a megye kormányzója által felterjesztett és a kormány által megerősitett törvényhatósági tisztviselők a törvényhatósági képviselő testület és egy kinevezett hivatalnokokból álló forum contentiorum.

Szóló szerint a jobboldal rendszerének első sarkköve a kinevezés.

Igazuk van, hogy ez a professionatus elem nevelésére alkalmasabb, de azon magasabb hatás, mely a társadalmat közkötelességek terén neveli az állami kötelességekre egészen veszendőbe megy. A hivatali gépezetnek politikai czélokra való felhasználása ellen nem elég fék a szolgálati pragmatica, sem a kormányzat erkölcsi kötelességérzete, a valódi biztositék az alulról jövő controle hatályos szervezésében, s az önkormányzati elemekben van. Corruptio és visszaélés ép ugy lehetséges a kinevezés mellett, különösen főveszélye a parlamentj kormányzatnak a hivatalok osztogatásának jogával való visszaélés, ez rontólag hat magára a parlamentre is, egyik rendszernek sincs feltétlen előnye a másik felett e részben. A rendszer kizárólagossága növeli a visszaélés esélyeit. Más szempontok, más okok dönthetnek a fölött, hogy az állami teendők külön ágaiban, melyik rendszernek adandó az elsőség.

A másik sarkpontja a jobboldal szervezetének a testületi administratio kizárása, kivévén a contensiosus ügyeket, teljes kizárása az önkormányzati elemeknek az administratio viteléből, egy hatálytalan contempláló ellenőrzés.

Téves nézet a parlamenti kormányzat lényegének átültethetése a localis kormányzat körébe.

Csak az üres formák átvitele lehetséges. Az önkormányzat megszüntetése elvégre a parliament megrontására vezet. Ha Sennyei határozati javaslata alapján rendeztetné, a közigazgatás csak hamar visszatérnének a jelenlegi irányra, de tetemesen kedvezőtlenebb körülmények közt. Ezekután kijelenti, hogy elfogadja a tjavaslatot.

Következik Orbán Balázs interpellatiója.

Orbán Balázs b. szerint nincs talán nemzet, mely saját fajának pusztulása és beolvasztása iránt oly vétkes és fatalisticus közönynyel viseltetnék mint a magyar, és ezen állitását a történelemből idézett példákkal bizonyitja. Megvárná kormányunktól, hogy a minden irányban terjedő nemzetiségi aspiratiók ellen fedezze nemzeti életünket, a kormány azonban ezt fájdalom nem teszi, mire nézve hivatkozik, hogy az ország déli részén magyar szülők gyermekei szerb és német iskolákba járnak, a székelyek tömegesen vándorolnak ki, és hogy hétfalusi testvéreinket szemeink előtt jövevények kergetik ki a hazából. Ezen ügygyel kapcsolatosan felhivja a kormányelnök figyelmét, hogy 1849 után, midőn a polgárok a hazaellenes hadseregbe soroztattak, sokan a székelyföldről a szomszéd tartományokba menekültek, ezek száma 6—8000-re megy. Szóló helyesli, hogy ma minden ember hadköteles legyen, de óhajtaná, hogy azok, kik akkor menekültek, hogy a nemzet ellen ne szolgáljanak, ma engedélyt kapnának a visszatérésre. S ezért megvárja a kormánytól a nemzet, hogy a magyar királynál, ki az engesztelődés és nagylelküség oly fényes tanujeleit adta, kieszközölje hontalanul bolygó véreink hazatértének kegyes engedélyét, ezután következő interpellatiót olvassa fel:

Van-e tudomása arról, hogy kelet tartományaiban, főleg a szomszédos fejedelemségekben, sok ezerre menő oly magyar honpolgár van, kik 1849—1867-ig, tehát az absolitismus uralma alatt menekültek vala, hogy a törvényellenes besorozástól mentesüljenek?

Van-e tudomása arról, hogy ezen legtöbbnyire családos és önálló vagyonnal rendelkező véreink ugy egyenkint mint egyetemlegesen tettek ismételt lépéseket arra nézve, hogy a büntetlenül való hazatérhetés engedélyét megnyerhessék?

Szándékozik-e lépéseket tenni az iránt, hogy ezek s még más országokban is létezhető ily menekültjeink a hazába visszatérhessenek a nélkül, hogy a multak miatt zaklatásoknak legyenek kitéve.

Ülés vége 2 órakor.

Simonyi Ernő beszéde *)

— a képviselőház január 14-iki ülésén. —

Elmondta a miniszter ur, hogy különösen Francziaországban az egymást követő kormányformák, bár mennyire is kárhoztatták ezt a rendszert, melyet a másik kormány követett, mégis, mikor hatalomra jöttek, maguk mindig elfogadták“ és azt mondta: „Igy mehet ez sok teljes évtizedeken keresztül, mig nem akad egy igazán szabadságszerető kormány, mely nem saját nézeteinek a nemzetre erőszakolását, hanem annak saját vágyai szerinti boldogitását tüzvén ki feladatául, elég önmegtagadással bir arra, hogy a neki oly kényelmes, de a nemzetre, a szabadságra, sőt elvégre magára nézve is veszélyessé válható központositott kormány gépezet használatáról lemondjon, visszaadja a vidékeknek a tőlük elvont ama felesleget, mely a középponton tul csapong, visszaadja a részeknek az államélet vezetésének azon illetőségét, melyek az államegységnek veszélyeztetése nélkül általok gyakorolhatók, visszahelyezi az egyéneket, testületeket az őket megillető jogok gyakorlatába, szervezvén igy életerővel, ellentállási képességgel biró testületeket, törvényhatóságokat, melyekre épen mert ellentállási erővel birnak, a vésznek idején támaszkodni lehet, felébresztvén az egyeseknek jogérzetét, s élvezetét és ez által éreztetve velök a felelősség részét, mely a nemzet sorsa vezetésében őket is illeti; teremtvén szóval erős öntudatos közszellemet, mely nélkül minden legtökéletesebb alkotmány és a legerősebbnek látszó kormányrendszer is mulékony és ingatag.“

Ilyenek voltak a miniszter ur nézetei a magyar megyékről, melyeknek fentartását, a magyar parlamenti kormánynyal való összeegyeztetését nem is tartotta nehéz feladatnak. Azt mondja röpiratának egy helyén: „Szólok csupán arról, hogy ezen sarkalatos jogainak gyakorlata mikép egyeztethető össze a parlamenti felelős kormánynyal és reménylem, miszerint sikerült kimutatnom azt, hogy a követválasztás és utasitás adási jogon kivül a többit mind ép ugy, de sőt sikeresebben fogja gyakorolhatni, mint eddig.“

No t. ház, ha ez volt a miniszter urnak nézete és ezen nézete nem változott meg mai napig se, akkor megvallom nem értem, hogy ezen nézeteknek kifejezést miként adhatott azon törvényjavaslatban, mely előttünk fekszik. Mert ez homlokgyenest ellenkezik azzal, a mit e könyvben mondott. Csak nehány passust olvastam fel, mert a t. ház türelmét nem vehetem annyira igénybe, hogy az egész röpiratot elolvassam, hanem e nehány passus eléggé mutatja a szellemet, melyben az irva volt és a törekvést, melyet az czélul tüzött ki magának. Ha Szeniczey Ödön képv. ur ezen röpiratot tanulmányozta volna, biztositanám őt, hogy azon szellemmel, amely ott le van fektetve, magam is egyetertek, tökéletesen meg vagyok elégedve és ismerem azon határokat, a meddig és mily irányban akarom kiterjeszteni az önkormányzatot Magyarországon.

Atalában, t. ház, én azt hiszem, hogy ha czélunk és szándékunk egyenesen az ország lakosainak boldogitása, jövőjének biztositása és az ország jóléte, akkor e tekintetben a kormányzat igen egyszerü.

Az emberi nem családokból alakul községekké a községekből alakulnak a kerületek, megyék, cantonok vagy nevezzük azokat bárminként s ezeknek csoportulása képezi az államot. Ezekben a kormányzatnak alkalmazása igen egyszerü: Hagyjuk a családot önmagában élni teljes és tökéletes szabadság élvezetben mindaddig, mig ezen szabadság élvezetével más valakit hasonló szabadság élvezetben nem háborit, mert mihelyt mást háborit, tullépi a hatáskört, mely őt megilleti, miután más hasonló jogkörrel bir, melyet csorbitani nem szabad; hagyjuk a községet élni teljes önkormányzati szabadságban, mindaddig mig más községek jogait és igy hasonló szabadság élvezetét nem háboritja. A községek közt, miután azok köre közt mégis bizonyos érintkezések vannak visszaélések keletkeztnek és kérdések támadhatnak, melyek nem egy, hanem több községet közösen érdekelnek; ezek elintézésére való a kerületi, megyei vagy cantonalis kormányzat, de ennek sem szabad a községek ügyeibe, másba beavatkozni, mint ott a hol több községek érdeke forog fenn.

Igy vagyunk a megyékkel is. Hagyjuk a megyéket teljesen magukra, kormányozzák magukat, a hogy akarják és csak akkor lépjünk közbe, midőn más valakinek törvényes szabadságát korlátolni vagy azt akadályozni akarják. Hagyjuk őket szabadon mozogni a törvény korlátai közt, mert az szükséges, hogy a törvényt az országban mindenki tiszteletben tartsa, hanem a törvényeknek ugy kell alkotva lenniök, hogy olyanok legyenek, mint azt a belügyminiszter kifejezte, hogy a legjobb kormányforma az, mely a nemzet testületei és egyéneitől csak annyi és nem több szabadság feláldozását követeli, mint mely az állam fentartására és nemesebb czéljai elérésére okvetlenül szükséges. Itt van a vonal meghuzva, mely az önkormányzat határát minden tekintetben kijelöli és azt eltalálni, hogy hol van a határ, az egyátalában nem oly nehéz; hanem hát szeretjük kiterjeszteni azt, mert annak kiterjesztése növeli a hatalmat s kilátásba helyezi azt, hogy hatalmunkat meghosszabbithatjuk.

Megvallom t. ház, hogy különösnek, sajátságosnak találom azt, hogy ma már a vitának negyedik napja is lejár s még mindig csak azok körül forog a kérdés, hogy a megyék képesek-e administrálni, vagy az administratió mely kelléke illesse meg a megyét. Hiszen uraim a megyék attributumai nem egyedül az administratióban találhatók fel. Bujanovics képviselő ur azt mondotta, hogy ő ezen törvényjavaslat megbirálásánál nem azt kérdezi, mennyiben felel meg az államhatalom kiterjesztése vagy az autonom önkormányzat eszméjének, de döntő és irányadó kérdés az, mennyiben orvosolja ezen törvényjavaslat közigazgatásunk ismert hiányait épugy az állam érdekei mint a magánosok szempontjából. Engedelmet kérek, én nem értek egyet Bujanovics képviselő urral, midőn a megye rendezéséről van szó. Előttem nem csupán az administratió kérdése lebeg, hanem lebeg a magyar törvényhatóságok a magyar megyék politikai hivatása is, a melyek azt tették, hogy ezek voltak az alkotmány védbástyái, ezek voltak az alkotmány biztositékai és őrei, hogy ezek voltak a nemzeti szabadság megvédői és fentartói. Én t. ház nem most, hanem mindenkor azt találtam, hogy a megyéknek egyik fő attributuma s pedig lenyeges attributuma abban van, hogy a törvényeket és a törvényeskormányrendeleteket saját választott tisztviselői által hajtatja végre. — Ezt a magyar megyéknek azon sarkalatos joga, a mely a magyar alkotmányra lényeges befolyással van, a mely a magyar alkotmányt a többi európai alkotmányoktól elkülöniti, és miután elkülönittetik a többi európai alkotmányoktól, az a kérdés: vajjon jó-e? Én azt mondom erre, hogy egy ezredév próbáját állotta ki, már pedig az alkotmány csak annyit ér, a mennyire biztositani képes az államéletet, és az állam életben az egyes polgároknak egyéni és testületi szabadságát. A vármegyéknek ezen attributuma teszi azt, hogy a magyar alkotmány szerint a végrehajtó hatalom magának a nemzetnek kezében van, mert a kormánynak egy rendelete sem hajtható végre a nélkül, hogy arra a népképviselet alapján együtt levő vármegyének közege sanctióját adta volna, s ennek végrehajtására saját választott tisztviselőit utasitaná. — Ugyan miért? Hiszen az 1848-iki törvény, mely oly rögtön készült, nem teszi felelőssé a minisztert, azért a mit nem tett, hanem felelőssé teszi azért, a mi hatáskörébe esvén, azt tette vagy elmulasztotta. — Azért a mit a vármegye tett vagy nem tett, a miniszter nem felelős. — A dicasterialis kormányok ki tudtak századokon keresztül ily megyékkel jönni, hanem önök szerint a parlamentaris kormány nem élhet meg. Méltóztassanak megengedni, hogy ha én alkotmányos életünkre visszatekintek és azon hatáskörre, melyet a törvényhatóságok gyakoroltak annak fentartására s ha kettő között választanom kellene, én határozottan a törvényhatóságokat választom, s feladom a parlamentet minden neméhen és formájában és választom a törvényhatóságot azon hatáskörrel, melylyel birtak. (Élénk helyeslés a baloldalon, zaj a középről). A jelenleg előttünk fekvő törvényjavaslat épenugy, mint az előbbi 1870. törvényben is van arról intézkedés, hogy a kormány rendeletei mindenkor teljesittessenek és végrehajtassanak, de arról, hogy törvényesek-e ezen rendeletek, arról nincs gondoskodva, az egyszerü törvény még legalább megengedte az egyszerü feliratási jogot, de ezen törvényjavaslat már azt sem engedi meg, pedig a belügyminiszter ur annak idejében az egyszerü felirási jogot sem tartotta kielégitőnek, sőt egyenesen kárhoztatta, hogy a mellett a megye törvénytelenség elkövetésére utasittatik.

Azt mondja ugyanis a miniszter ur idézett beszédében, hogy van egy elv a javaslatban, a melyet már előbb érintettem, azon elv t. i. hogy a kormány törvénytelen rendeletei is végrehajtandók; benne van, mert kimondja, hogy bár a törvényhatóság felirhat, de mihelyt a kormány ragaszkodik rendeletéhez, azt föltétlenül végre kell hajtani, orvoslást csak az országgyülésnél lehetvén keresni. Sőt ezen törvényjavaslat még tovább megy, ugy látszik azért, mert csak nem rég történt és igy nem feledhettük el, hogy a Magyarország számára hozott törvénytelen rendeletek végrehajtására nem kapván rögtön végrehajtót, ugy hogy azok végrehajtását ostromállapottal kellett elősegiteni, nehogy az ezentul is megtörténhessék; gondoskodott a törvényjavaslat, kimondván azon elvet, melyet egy szabad államban kimondani nem lehet, nem szabad, hogy a ki törvénytelenséget követ s azt felsőbb rendelet folytán tette, feleletre nem vonható. Tehát önök egyszer elhatározzák, hogy a törvényhatóságok a kormány törvénytelen rendeleteit is kötelesek végrehajtani s azután gondoskodnak arról, hogy fedezve legyen az a ki a törvénytelen rendeletet végrehajtotta. Ime igy támadta meg a belügyminiszter ur azon törvényjavaslatot, mely még legalább az egyszerü felirási jogot megengedte, most pedig azon javaslata szerint szó nélkül végre kell hajtani a miniszter által kibocsátott rendeletet. Szabad fölebbezni a megyének némely esetben a miniszterhez s akkor a miniszter vagy határoz, vagy pedig fáradságot sem vesz magának arra, hogy érveléssel megmutassa az illető törvényhatóságnak, hogy igen is helyes, a mit kiván, hanem szépen hallgat tizennégy napig s akkor köteles a törvényhatóság a rendeletet végrehajtani.

Ez a miniszter ur szabadelvü törvényjavaslata! (Helyeslés a baloldalon.)

Méltóztassanak megengedni, de épen nem felejthetem el, hogy nekünk azon kormánynyal van dolgunk, mely egy pártból keletkezett mely szabadelvü nevet irt a zászlójára. Noblesse oblige! Önöktől megkövetelhetjük, ha a szabadelvü nevet elfogadták, váltsuk be szavukat és tegyék azt, a mit a név magával hoz. (Helyeslés a baloldalon.)

Azt mondották önök, hogy az önkormányzatot kiterjesztik a legszabadelvübb irányban. Én ezt abban találnám, ha lehetséges volna, hogy a megye minden lakosa részt vehessen a megye közgyülésein, s ott az önkormányzati jogokat föltétlenül gyakorolhassa. Igy volt ez az 1848 előtti alkotmányban; de miután a 48. alkotmány kiterjesztette a közszabadságot s azt egy privilegizált osztályról az egész nemzetre kiterjesztette, most a számszerinti sokaság lehetetlenné tenné azt, hogy a megye minden lakosa részt vegyen a közgyülésen; kell tehát, hogy egy bizonyos delegatió történjék, egy bizonyos bizottság választassék. De engedelmet kérek, már a szabadelvüség azt hozza magával, hogy minél nagyobb e bizottság, következőleg minél kevesebben fosztatnak meg ezen jog egyéni gyakorlásától, természetszerüleg annál szabadelvübb az intézkedés; minél kevesebbre van ezen jog ruházva, annál kevésbé szabadelvü, annál közelebb áll a reactióhoz. Midőn önök ezen bizottságok tagjait, melyek most 2—600 közt állanak, tulajdonképen 21-re szállitják le, valjon akkor szabadelvü dolgot követnék-e el, szabadelvü irányban módositják-e azon törvényt, mely már is nagyon reactionarius módon módositotta a megyék előbbi szerkezetét? Midőn tehát 2—600-ról 21-re szállitják le azok számát, a kiknek befolyása legyen, azzal elérhetnek valamit, de azt, hogy szabadelvü irányban müködnek, azt nem. (Helyeslés a baloldalon.)

De méltóztassanak elhinni, hogy épen a kormánynak érdekében, ideje volna már egyszer, hogy lássunk valami szabadelvü intézkedést. Mert méltóztassanak megengedni, mit láttunk eddigelé ezen szabadelvü párt müködéséből, melynek támogatására tán 300 képviselő van a házban? Mit láttunk eddigelé? Láttuk azt, hogy a közös költségek $3\frac{1}{2}$ millióval fölemeltettek, hogy az arany agio fejében megszavaztatott 2 millió és egy nehány százezer forint, láttuk, hogy 15 milliónyi adót vetett ki, láttuk, hogy 80 milliónyi drága kölcsönt szavaztatott meg, láttuk, hogy a katonai nyugdijakat fölemelte, egyetlen terményünknek, a gabonának veszélyes versenyteret szerzett a romániai szerződés által, eddigelé csak ezeket láttuk; ebben pedig nem sok szabadelvüség, de annál több teher van.

Hanem kaptunk ezen felül igéretet gyors és gyökeres reformokról. Itt vannak ezen reformok, ez azon keret, a melybe a többiek bele illesztetnek, ha ez a keret is szabadelvü, akkor Isten mentsen meg ezen szabadelvüségtől. Más államokban t. ház a dolgok egészen máskép történnek. Ha valaki egy ily eszmét felkarol, azt kisebb nagyobb körben megösmerteti, hiveket szerez ennek s végre ha körülötte gyüjté az ország többségét, akkor ezen többség által támogattatván, szólittatik a parlamentaris kormányforma szerint a kormányra, s akkor van ideje annak, hogy a maga elveit ott érvényesitse. Ámde erről a 21-es bizottságról önök közül soha senki sem szólt az országban, ez nem volt az önök programmjában, sem a Deák-pártéban, sem a balközép pártéban, az egészen uj eszme. Méltóztassanak létesiteni azt a programmot, a melyet a nemzetnek joga van önöktől várni, a melyet önök igértek, de uj eszmével előlépni egészen inparlamentaris; és ha van valami, ami a parlamentarismust lerontja, ez az. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Itt van egy másik pártárnyalat, a melynek nevében Sennyei Pál képviselő ur előadta azon nézeteit, a melyeket a kormányzásban követtetni óhajt. Ha ő azon nézete mellett az ország többségét meg fogja nyerni, tökéletesen jogosult lesz azon szellemben törvényjavaslatot nyujtani a ház elé és a házat arra szólitani fel, hogy a tisztviselők kinevezését törvénybe iktassa. Tökéletesen correct lesz eljárása, mert az iránt nézeteit itt nyiltan kifejtette, s ha a nemzeteneki többséget ad, én nem osztozom ugyan azon politikában, én nem követem, hanem ha ad neki a nemzet ily többséget, a nemzet elfogadja ezen többség adása által azt is, hogy ezen nézeteket, ezen programmot létesitse. De uraim, azon két pártárnyalat közül, melyből a fusio utján a szabadelvü párt alakult, egyik párt sem mondta ki az elvet, mely ezen törvényjavaslatba be van téve, tehát a kormány nincs jogositva, a parlamentarismus fentartása és tiszteletbentartása mellett, a törvényjavaslatot előterjeszteni. (Helyeslés a balon.)

A mi azon politikát illeti, melyet Sennyey t. képviselő ur előterjesztett, én azt sem fogadom el, és nem helyeslem. Nem fogadnám el még akkor sem, ha csak ezen kettő közt volna választásom. Nyiltan és őszintén bevallom, hogy ezen esetben inkább fogadnám el a jelen kormány előterjesztését, mint ezt, mert erre nézve meg van legalább a correctivum. A mint ma behozzuk, ugy holnap el is törölhetjük. De ha 3—4000 tisztviselőt kineveznek, akkor ezeket elbocsátani és eltávolitani nem oly könnyü. Ez veszedelmes experimentum. Önök az ellenzék figyelmeztetése daczára megalkották a törvényszékeket, és mennyibe kerül most, hogy a törvényszékek számát huszszal-harminczczal reducálják? A hivatalnokok ugyanis ki vannak nevezve és a törvény által biztositva állásukban. Mennyi nehézséggel jár a kormányra nézve a meggazdálkodás a központban a miniszteri hivatalnál! Miért? Mert a sok hivatalnokot oly könnyen elbocsátani nem lehet. Ezért én azon politikát még a miatt sem fogadom el, mert ha bebizonyul, hogy hibás, pedig ez okvetlenül be fog bizonyulni, — a correctivum még sokkal nehezebb mint a kormány javaslatával szemben. Azonban ha az ország többséget ad Sennyey képv. ur tökéletesen igazolva lesz, és programmját a törvény által érvényesitheti és életbe léptetheti.

T. ház! Sok mondatott a parlamentarismus és az önkormányzat össze nem egyeztethetéséről. Megvallom, hogy soha sem hallottam, miért nem egyeztethető össze e kettő. Mindegyik hangsulyozza, hogy a parlamentaris felelős kormány nem egyeztethető össze az önkormánytattal, de hogy miért, azt senki sem formulázta és meg nem mondotta.

Sokszor volt alkalmam elmondani, hogy ezen kérdésre nézve mily nézetben vagyok. De meg fogja nekem engedni a t. ház, hogy ezen nagy fontosságu ügyre nézve a képv. ház egy igen kitünő tagjának ide vonatkozó beszédéből egy kis részt felolvassak. Igen jeles beszéd t. ház és megérdemli, hogy felolvassuk, mert ezen beszéd nem a vita hevében keletkezett rögtöni lelkesedés folytán mondatott, hanem mint a szóló megmondja: „átgondolt meggyőződésem vallomása lesz ez, mert ma ép ugy gondolkozom e tárgyról mint 17 évvel ezelőtt irtam.“ E beszédet 1867. országgyülésen nov. 4-én Somssich Pál képv. ur mondotta. Ezt mondja: sajnálom, hogy nincs már specifice tárgyalás alatt a megyei kérdés, mert különben elmondanám, ha e tárgy már előttünk volna, hogy az én meggyőződésem szerint a képviseleti rendszer, még ha parlamentaris kormánynyal párosult is, egy magában nem képes az alkotmányos szabadságot se megállapitani, se garantirozni; elmondanám, hogy a franczia iskolának azon modern, számszerint kivetett képviseleti formája nem képviselheti valóban az ország-nak minden érdekeit; elmondanám, hogy az ilyen gépiesen kivont tiz, husz, harmincz, vagy több ezer ember után egy képviselőből alakitott törvényhozási testületek, melyek hivatva lennének a népet képviselni, hivatásuknak önmagukban nem felelhetnek meg, mert igy elvontan és kizárólag maradnának csak mindig az egységnek aggregatuma, a nélkül, hogy egy organicus egészszé izmosodhatnának. Csakis a helyhatósági élettel párosulva fejlődhetik ki azon eleven organismus, mely a népek és országok érdekeit minden tekintetben képviseli, biztositja és a jövő tartósságáról kezeskedik. — Hivatkozhatnám e tekintetben a szabadságot a már majdnem egy század óta hajhászó Francziaországra, mely azt még is voltaképen békében nem élvezheti, hanem extremitások közt hánykódik; ismét más részről hivatkozhatnám Britanniára, a nagyra, Belgiumra, a szegény kis államra, hol a népképviselet alapján alakult felelős kormány mellett a szabadság biztositva békés élvezetben létezik. Miért? Mert a lázongó franczia forradalom a hagyományos municipalis institutiókat porrá zuzta, s annak romjain épitette fel képviseleti rendszerét, mig Angliában és Belgiumban karöltve a municipalis institutiókkal fejlődött a parlamentaris kormány és ezzel párosulva most nyujtja a szabadság élvezetét és biztositja annak fennmaradását. Azt mondá továbbá a képviselő ur (olvas): „Szembe szállnék azokkal, kik hazánknak külön megyei institutióját azzal vádolják, hogy helyhatósági attributumai mellett nem egyeztethető össze semmiféle centralis, annálkevésbbé pedig felelős kormányzattal. Megmutatnám nekik a képnek, melyet festenek másik oldalát, s bebizonyitnám, hogy a centralisatió, legyen az a kabinetben, vagy a parlamentben összpontositva, józan helyhatósági önkormányzat ellensulyozása nélkül, mindig mindenütt és mindenkor többé kevésbbé absorbeál minden szabadabb kört, mely természet szerint megilleti az egyént, családot, községet, kerület és megyét. Elmondanám nekik, hogy a ki a megyének, ezen municipalis hatóságát vérkép kiakarná küszöbölni, az véleményem szerint megfosztaná a képviseleti parlamenti kormányt azon segédeszköztől, mely nélkül az soha sem felelhet meg tökéletesen a maga rendeltetésének.“

Ime t. képviselőház, ez volt Somssich Pál képviselő urnak nézete akkor, nem mondom a vitában felkeltett lelkesedésből származott nézete, hanem tizenhét évi komoly megfontolás után támadt nézete; és azt gondolom, hogy ha a pártbilincs nem nyomná, most is azon nézetben lenne (Zajos helyeslés és éljenzés a baloldalon.) Emlékezni fog a t. ház, hogy a mult tavaszszal, midőn az ország állapota fölött sajnálkoztunk mindannyian, igen jeles beszédben fejtegette a megyéknek siralmas állapotát itten Zsedényi képviselő ur. Nagyon szeretném tudni, vajjon Zsedényi képviselő urnak mik nézetei ma? Én akkor, midőn igen találóan festette a megyék állapotát, bátorságot vettem magamnak azt mondani, hogy ő nincs jogositva a megyéknek ez állapota fölött panaszkodni, mert ő is egyike volt, kik ez állapotot megteremtették.

Hogy ne panaszkodjék megint egy év mulva, hogy a megye most még szomorubb állapotba jutott, mint a milyenben volt az előtt, itt van most ideje, érvényesitse befolyását arra, hogy a megye ne jusson azon állapotba. És ha daczára annak, mégis azon állapotba fogna jutni, megnyugvással fogja elmondani: én megtettem a mit tehettem, daczára az én erőfeszitésemnek a dolog még sem volt megmenthető, ámde én eleget tettem kötelességemnek.

Az utolsó hetekben, mióta ezen törvényjavaslat közzététetett számos kérveny erkezett a képv. házhoz törvényhatóságoktól, városoktól, soknak ezen városok közül képviselői is vannak, de én igen keveset hallottam ezen városok képviselői közöl, hogy nyilatkoztak volna ezen kérdésben, a melyben az ő küldőik nyilatkoztak. (Mozgás a középen). Valóban t. ház. bármi legyen is a mi nézetünk ezen kérdésben, én meg vagyok győződve, hogy azon intézkedések után, a melyek nem ugyanezen parlament, hanem egy magán körben, de a mely nálunk absorbeálja a parlamenti életet — történtek, hogy t. i. ott ezen kérdés pártkérdésnek nyilvánittatott; én nem vagyok kétségben az iránt, hogy miképen fog ezen kérdés eldöntetni, el fogják azt fogadni nagy többséggel. Am legyen, nem is kételkedem, hogy az országban sem fog ellenszegülésre találni a kormány, végre fogja azt hajtani, életbe fogja léptetni azon bizottságot minden ellenszegülés nélkül; de hogy megnyugvást fog hozni, hogy üdvös következményei lesznek, azt — már méltóztassanak megengedni — kötve hiszem.

És bátor vagyok a t. kormányt arra figyelmeztetni, hogy 1847-ben is az administratori rendszer életbe volt léptetve, de ezen administratori rendszer volt az épen, a mely Magyarországban megérlelte és kitörésre hozta a 48-iki forradalmat, figyelmeztetem a t. kormányt azon következményekre, melyeket ezen törvényjavaslat életbeléptetése által felidézhet és pártolom a Mocsáry t. barátom által beadott határozati javaslatot. (Élénk helyeslés és éljenzés a baloldalon).

A miskolczi általános ipartársulat az önálló vámterület és az önálló magyar bank érdekében mult hó végén tartott közgyüléséből a következő feliratot határozta az országgyüléshez benyujtani:

Mélyen tisztelt képviselőház! Anyagi helyzetünk, mely az utóbbi években megrenditő rohammal sülyedt, parancsolja önfentartásunk czéljából, hogy komolyan gondoskodjunk mindazon módokról és eszközökről, melyek egyes polgárok s ebből kifolyólag az édes haza javát előmozdithatják.

Iparunknak a jelen közgazdasági fejlődésben, tagadhatatlanul főszerepet kell játszania, s szomoruan tapasztaljuk, hogy e tekintetben pártolásra és támogatásra minél kevésbé számolhatunk, pedig csak az ipar szabadabb mozgása, fokozódó élénkülése által hiszszük mi az ország felvirágozását is előmozditva látni, mert Magyarországnak mint tisztán földmivelő országnak bizonytalan jövedelmi minősége. Climatikus viszonyoknak lévén alávetve, biztos állandó adóalapot nem nyujthat, mig ellenben az iparnak előmozditása, pártolása, támoga-

---

* A beszéd elejét tegnapi számunk hozta

tása, egy önálló vámterület létesitése által hazánk jólétét reméljük elérni.

A mostani vámrendszer, vámközösség saját iparunknak elnyomását, s az osztrák ipar felvirágozását eszközölte, s napról napra látjuk kis és nagy iparunknak végképeni tönkrejutását s egy egész nemzedéknek, mely jobb sorsra volna méltó — eltörpülését.

Az előre terjesztettek után hódoló tisztelettel kérjük alairott polgárok a mélyen tisztelt képviselő házat egy önálló vámterület felállitásának és ez alapon nyugvó kereskedelmi szerződésnek megkötésére. Szoros összeköttetésben látjuk ezzel a közgazdasági életben a nélkülözhetetlen hitel rendezését. Feleslegesnek tartjuk bővebben indokolni a jelenlegi osztrák nemzeti banknak magyarellenes eljárását, mert ennek gyakori visszaélései és önkényes eljárása, mely életerőnket metszi keresztül, naponként tapasztalható s ha minélelőbb nem lesz gondoskodva ezen minden kereskedelmet és ipart megölő eljárás beszüntetéséről, ugy az országnak éltető ereje meg lesz ölve, Magyarország megszünik lenni.

Hogy tehát nemzetünk pénz- és hitelviszonyainak alapos ujjáalkotása szoros összeköttetésben függ egy önálló magyar jegybank felállitásával; még eddig senki által kétségbe nem vonatott; azért is legmélyebb tisztelettel kérjük a mélyen tisztelt képviselőházat, hogy egy ily jegybank minél előbb való felállitását, atyai gondjai közé fogadni s azt létesiteni sziveskedjék.

Birodalmak, országok elenyésztek a föld kerekségéről, a melyek az idő intő szózatát helyesen föl nem fogva, népeik boldogságát előmozditani nem igyekeztek; ilyen sors vár mi ránk is, ha most a 10 éves vám és jegybank, kereskedelmi szerződés lejáratánál nem gondoskodunk annak önjavunkra való megváltoztatásáról.

A nemzet szine java életével vérével megtartotta e földet, mely édes hazánk ezredéven keresztül, s akkor a korszellemhez képest fegyverrel küzdött önfeltartásáért — most ellenben az anyagi kérdések megoldásánál a hideg számitás a mérvadó, azért is hódoló tisztelettel kérjük a mélyen tisztelt képviselő házat, hogy panaszainkat meghallgatván, azt hazánk javára, boldogságára a független magyar jegybank, és önálló vámterület fölállitásával — orvosolni, és bennünket a végenyészettől megóvni kegyeskedjék. Hazafiui üdvözlettel a miskolczi ált. ipartársulat elnöksége.

UJDONSÁGOK.

A hivatalos lapból. Kitüntetések: Smaics Bertalan fiumemegyei volt főispán és horvát-szlavon országgyülési követ a közügyek előmozditása körül kifejtett sikeres müködése elismeréséül a másod osztályu vaskorona rendet, — továbbá Soós Mihály premontrei áldozár és a keszthelyi gazdasági tanintézet tanára e minőségben, — és Horváth István czimzetes kanonok és nagybaráti esperes-plébános a gyümölcsfaterjesztés terén szerzett érdemei elismeréséül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, — Grainer János kimlei plébános pedig a községi faiskolák létesitése körül tett sikeres szolgálataiért a koronás arany érdemkeresztet, végül Grum Ferencz és Lipthay István I. osztályu miniszteri titkárok az osztálytanácsosi, továbbá Borszéky Soma I. osztályu miniszteri fogalmazó a miniszteri titkári czimet és jelleget nyerték.

— Magyar tudományos akadémia. A I-ső (nyelv és széptudományi) osztály jan. 17-én d. u. 5 órakor ülést tart. Tárgyai a következők: I. Imre Gábor l. t. Nyelvtörténelmi tanulságok a nyelvujitásra nézve. Második rész. II. Szilágyi István l. t. „kritikai adatok az 1825 évi országgyülés nov. 2 és 3 napi tárgyalásai (a m. t. akadémia megalapitása) történetéhez.“ Budapest, 1876. január 15. Gyulai Pál osztálytitkár.

— A Természettudományi Társulat január 19-én, szerdán délután 5 órakor fogja megtartani ez évi közgyülését, a m. tud. akadémia heti ülestermében. E közgyülésre a társulat minden tagja hivatalos. Tárgyai a következők: 1. Elnöki megnyitó. — 2. Titkári jelentés. — 3. Pénztárnoki jelentés. — 4. Könyvtárnoki jelentés. — 5. A választmány előterjesztései. — 6. Uj pályázatok kihirdetése. — 7. A választmány megválasztása 1876-ra. — 8. Inditványok. Közli: a titkár.

— Az uj egyetemi könyvtár megnyitásának napja közeledik. Miután az épület teljesen s a belső berendezés szintén csaknem egészen elkészült, tegnap megtartatott a világitási próba; hétfőn bemutatják a közoktatási miniszternek s valószinüleg a jövő hó elején végleg át fog adatni a forgalomnak.

— Vasuti hivatalnokok vizsgája. A m. államvaspálya nehány hivatalnoka, kik a magyar nyelvben mindez ideig nem tettek kellő haladást, ujból vizsgára bocsáttattak. Azt jelentik ez alkalomból, hogy most e vasut 580 hivatalnoka között alig van tiz, ki szolgálati feladatainak magyarul ne tehetne eleget, a mit különben bajos elhinni, mert a tapasztalás egészen mást bizonyit.

— Az orsz. középtanodai tanáregyesület második szakosztálya f. hó 18. d. u. 5 órakor ülést tart, melynek tárgyai: 1. Az asyngamia jelentősége uj fajok képződésére nézve. Dr. Borbás Vinczétől. 2. Észrevételek a symmetralis determinansok főtulajdonságának dr. Günther által közölt elemi levezetésére. Ábel Károlytól. 3 Dr. Császár K. Számtana: birálják Mendlik Ferencz és Reif Jakab; ennek kapcsán. 4. A számtan tanitásáról a középtanodák alsóbb osztályaiban. Mendlik Ferencztől. 5. Dr. Császár K. Algebrája: birálják Ábel Károly és Mayer József. Budapest, jan. 14 1876 Dr. Wohlrab Flóris, jegyző.

— A budapesti józsefvárosi szegény gyermekeket ruhával segélyező egylet részéről tudomására hozatik a n. érdemü közönségnek, miszerint az eddig befolyt adományok folytán e héten 40 fiu és 40 leány láttatott el: csizma, czipő és ruhával.

— Azt ujságolja a „B. É.“, hogy Obermayer Ágost, az alföld-fiumei vasut főfelügyelője átmegy az Erzsébet-vasut társasághoz. — Helyére a m. kir vasuti s hajózási felügyelőségnél alkalmazott Walter Ágost hivatnék meg.

— Vasuti statisztika. Az osztrák kereskedelmi miniszter, egyetértőleg a magyar kereskedelmi miniszterrel még mult évben hitt össze egy enquetet az osztrák és magyar vasutak képviselőiből az osztrák keresk. miniszter által kidolgozott statisztikai tervezet megvizsgálására. Ez enquette sokáig tanakodott e dologban, mig végre a 33-ik ülésében végleg megállapitotta a statisztikai táblázatokat, határozatul hozván egyuttal, hogy a táblázatokból egyelőre csupán a szállitandó javakra vonatkozó uj kimutatások vétetnek foganatba mindaddig, mig azok a német birodalmi vasutaknál is életbeléptetnének a nemzetközi kongressus által. — A kitöltött táblázatok a közlekedési felügyelőségeknek el fognak küldetni.

— Porto-mentesség. A földmivelési, ipar s keresk. miniszter elrendelte, hogy a sziléziai-oberhermsdorfi orsz. gazdászati tanintézet levelezései s egyéb küldeményei a kir. póstahivataloknál portomentesekül tekintessenek.

— A magyar „irók“ és „müvészek“ társasága által tartandó bál rendező bizottsága 21 tagból áll. E 21 tag között van egy iró, egy festész és négy szinész; összesen hat. A többi 15 se nem iró, se nem müvész. E' biz' elég furcsa — ész!

— Méter-história. Boldogasszony falván, (Udvarhelyszék mellett) a község elöljárósága megtiltotta a korcsmárosoknak az uj mértékek használatát. Nesze neked métertörvény! Ez az elöljáróság is valószinüleg szivesebben használja a czinkotai-itczét, mint a litert!

— Küldöttség a miniszternél. A közoktatási miniszternél küldöttség járt Ipolyságról az iránt, hogy az ottani zsidó orthodoxok (5 család) a már meglevő zsidóiskola mellett külön tanodát akarnak emelni; minthogy azonban a városban összesen is csak 30 zsidó család lakik, ezek két iskolát eltartani képtelenek volnának, s igy a két intézet csak egymást rontaná. Arra kérték tehát a minisztert, hogy az orthodox iskola felállitását csak az esetre engedélyezze, hogy ha az az 5 család a fentartására kellő tőkét lesz képes biztositni. — Ugyancsak felkérték a minisztert, hogy 20,000 frtnyi kölcsönben részesitse Ipolyságot, melyből ott egy polgári leányiskolát épithessenek és tarthassanak fenn, mert ez magyarosodási szempontból rendkivül fontos lépés volna az ottani környék befolyásolára. — Ez utóbbi kérelem teljesitését a miniszter megigérte; a zsidó iskola ügyét pedig elintézte olykép, hogy a két felekezet a „status-quo község“ alapján állva egyezkedik ki,

— Elcsipték. Egy „Szepel“ néven ismeretes suhancz bizonyos krisztinavárosi sütőmesternél állott szolgálatban. Mult napokban Szepel valami tabáni tőzsdetulajdonoshoz ment, kitől gazdája nevében 12 frtot kért. Ez összeget megkapva többé nem mutatkozott, kiment a hegyek közé s bár nem valami kellemes mulatság lehetetett ott elmélkednie a végzettek fölött a hidegben, — mindaddig ott maradt, a mig a dolgokról értesült rendőrség tegnap a Lipótmezőnél el nem csipte.

— A nemzeti muzeum gyarapodása. Mult év deczember havában a magyar nemzeti muzeum részint ajándékozott, részint megvett, vagy kötelezőleg beküldött különféle tárgyakkal gyarapodott és pedig: I. A könyvtár: a) hivatalos küldeményekből több százra menő különféle nyomtatványnyal; b) kötelességi példányokból mintegy 60 darabbal. II. A régiségtár különféle ősbronczrégiség, érem, edénytöredék és kőeszközzel stb. III. A természet osztály különösen állatokkal, számos rovarral és pókkal; az ásványok közül pedig szinte nehány érdekes tárgygyal. — Mult hóban a muzeum könyvtárát 6.459 személy látogatta meg. — A képtár még mindig rendezés alatt levén, nem volt nyitva.

Rövid hirek. Csáktornyán a Zrinyiek ősi vára mult napokban majdnem a lángok áldozatává lett. Egyik szobában ismeretlen okból tüz támadt, melyet csak bajosan sikerült eloltani. — Szerencsés emberré lett egy margittai utcsináló, ki a hitelsorsjegyek főnyereményét nyerte me. — Bimbó község környékén iszonyu hózivatar dühöngött, mely több házat egészen eltemetett. — Vasuti szerencsétlenség történt Odessa közelében, melynek 121 ember esett áldozatául. — A király 80 frt segélyt adott a fővárosi „Hirsch“ temetkezési egyletnek. — Antwerpen városa Rubens születésének 3 százados évfordulóját nagy ünnepélylyel fogja megülni. — Odeskalchi Arthur herczeg Kolozsvárott az unitárius hitre tért s nőül vette Zichy Julia grófnőt. — Az országos képzőmüvészeti társulat jelen kiállitása még csak 3 napig lesz nyitva. — Ligeti Antal képviselőházi főszolga 21 éves fia, ki a közös tengerészetnél volt szolgálatban, mint az atyjához jött távirat jelenti, a fedélzetről a tengerbe esett s meghalt.

— **Karneval.** A pesti jótékony nőegyesület ma, jan. 16-án tartja meg a redouteban ez évi álarczos bálját gyámoltjai javára. Egy belépti jegy ára egy ingyen sorsjegygyel együtt 1 frt 50 kr, este a pénztárral 2 forint.

— Az első mágnás-piknik a jövő héten (valószinüleg kedden) lesz a nemzeti casinóban. A minél fényesebb siker elérése végett tavaly is müködött rendező bizottságot Csertwetinszky orosz herczeggel erősbitették meg. E pikniket még kettő fogja követni az Europa szállodában és a zenekedvelők egyesülete helyiségében. Gróf Festetich Pál is több fényes bált fog adni a farsangon.

— A folyó hó 27-én az Európában tartandó bölcsőde-bál rendező bizottsága: gr. Zichi Manó, gr. Keglevich Tibor, Buth Károly, gr. Andrásy Géza, Bánó Zoltán, gr. Bethlen István, Braun Sándor, Hegedüs Kálmán, Kozma György, b. Laffert Antal, Hasman Vilmos, ifjabb Ráth Károly, báró Rudnyánszky István, Szepessy Géza, Végess Gusztáv és Voletz Miklós urakból alakult meg s az egylet minden törekvése oda irányul, hogy ezen tánczvigalom jó hirneve jövőre is fentartassék.

— A korcsolyázó-egylet bálján báró Sennyei Pálné lesz a bálanya. Koburg főherczeg és neje szintén megigérték megjelenésöket az estélyen. E bálra a meghivók már szétküldettek s a kik tévedésből tán nem kaptak, a bálbizottság irodájában (Deák utcza 5 sz. a.) sziveskedjenek jelentkezni.

— A „budapest-józsefvárosi szabadelvü kör“ helyiségében 1876. évi febr. 9-én, szerdán, a „budapest-józsefvárosi szegény gyermekeket ruhával segélyző egylet“ részére tánczvigalom tartatik. Jegyek előre kaphatók a bizottsági tagoknál, valamint a „budapest-józsefvárosi szabadelvü kör“ helyiségében (státió-utcza és nagy kö ut sarkán Hebelt-féle ház I. em.) naponta délután 2 órától este 7 óráig.

Fővárosi ügyek.

— A zsibárucsarnokok épitése tárgyában ma délután a zsibárusok igen nagy gyülést tartottak. Határidőül február 20-át tüzték ki, a meddig a résztvevők az első 50 frtnyi részletfizetést eszközölhetik. Azon esetben, ha február 20-ig nem lesz annyi résztvevő, hogy a terv kivihető lenne, az illetők pénzeiket azonnal visszakapják. A befizetés az első budapesti kereskedelmi szövetkezet (Béla-utcza 5. sz.) irodájában történik, hol a terv is megtekinthető. Megjegyzendő, hogy az 50 frt több részletben fizethető.

— Több kőbányatulajdonos küldött a fővárosnak utcza burkolásra való kőanyagat, melyet a közgyülés megvizsgálás végett 3 szakértőnek adott ki. Baló Mátyásnak vegyészetileg, Szabó Józsefnek *geologiai szempontból*, Horváth müegyetemi tanárnak pedig erőtani szempontból kellett volna ez anyagot vizsgálni. Minthogy azonban a megbizottak kijelentették, hogy a köveknek ily uton való megvizsgálása biztos tájékozáshoz nem vezet s annál sokkal czélszerübb lesz nehány utcza eleven közlekedési pontján próbát tenni az ajánlott kőanyaggal, — a középitési bizottság most be fogja e jelentést hasonló értelemben a közgyülésnek nyujtani. — Ezzel kapcsolatban megemlitjük, hogy Suheitl Ferencz épitőmester saját gyártmányu kongó-tégláit ajánlotta fel a fővárosnak utczaburkolásra. A főváros azon végzést hozta erre, hogy az ajánlattevő próbául tégláztasson ki egy utczát s ha az eredmény a várakozásnak meg nem felelne, e téglákat idő multán az utczáról ismét saját költségén hordassa el. Suheitl e feltételt nem fogadta el s ajánlatát az eredeti formában ujra is benyujtotta a tanácshoz. Minthogy azonban e közben a tanács világosan meggyőződött e téglaburok czélszerütlenségéről, Suheitl ajánlatát most már feltételnül visszautasitotta.

— Van bajuk a terézvárosi kertiuraknak. A főváros tetemes részének havát ugyanis a teréz-városban fekvő szegényekháza előtti nagy térségre hordozzák, miután ott nincsen csatornázás s igy nem kell tartani attól a veszélytől, hogy hirtelen olvadás esetére a csatornák beduguljanak az iszaptól s a viz az utczákon rekedjen. Most azonban a terézvárosi előljáróság kiad egy szigoru rendeletet, hogy 20—100 frt büntetés terhe alatt hordassák a havat a Dunába a városligeti fasor és Damjavich-utczai kerttulajdonosok; (azok a kertek jó homokos talajföldet képeznek s ha egy kis olvadás áll be, mindenestül magukba szivják azt a hólevet, hogy még nyoma sem fog kerülni az utczára.) — Már most aztán törhetik az érdekeltek fejöket azon, hogyan lehetséges az, hogy koosiszámra hordják nekik a havat a városból s ők 100 frtig terjedő birság terhe alatt kénytelenek azt a Dunába vitetni?!

— Száraz fák árverése. A fővárosi I. kerület előljárósága hirdetményileg jelenti, hogy a városmajorban és Horváth-kertben száradásnak indult fák jövő hó 13. d. e. 10 órakor árverés utján el fognak adatni.

Irodalom.

Tudatjuk a tisztelt olvasó közönséggel, hogy Pétery Károly kitünő könyve a „Jezsuiták“-ról, szerkesztőségünkben még mindig megszerezhető 1 frtjával. Megrendelések a legnagyobb készséggel teljesittetnek.

— „Más világok, mint a mienk: a világok sokasága a legujabb tudományos vizsgálatok fényénél“ czimü felettébb nagybecsü s rendkivül érdekes müvet adott ki a m. természettudományi társulat. Irta Proctor Richard, a harmadik kiadás után forditotta dr. Császár Károly s a forditást átvizsgálta Szily Kálmán. 240 és XVI. nagy, sürün nyomott lapra terjedő, finom kiállitásu kötet, hét mülappal s a szöveg közé nyomott hét fametszetü táblával. A társulat tagjai 1875. könyvilletményének első kötete.

Tartalma: A mire földünk tanit. A mit a Naptól tanulunk. Az alsó bolygók. Mars, Földünk kisebb kiadásban. Jupiter, a naprendszer óriása. Saturnus, a gyürüs világ. Uranus és Neptun, a végvidéki bolygók. A Hold és a többi mellékbolygó. Meteorok és üstökösök, hivatásuk a naprendszerben. Más napok mint a mienk. Az apróbb csillagok és a csillagok elosztása a térben. A ködfoltok: vajjon azok külső tejutak-e? — A mülapok és fametszetek között van négy szinezett tábla, s nehány rézmetszet, több bolygó távcsövi képével.

Népszerüen irt csillagtani munkákban a világirodalom nem szegény, s hazánkban is akadnak e téren kétségkivül többé-kevésbbé sikerült kisérletek: de ezen müveknek csaknem egytől-egyig meg van az a hiánya, hogy egyrészt régi keletüek levén, nem állhatnak a legujabb vivmányok által elért állásponton, másrészt s a mi még főbb, ezek szerzői többnyire pusztán a csillagok tüneményeinek leirásával, de nem azok magyarázatával foglalkoznak. Proctornak e munkája épen ebben válik ki az ily nemü irodalmi termékek sorából. Nincs abban a tulságban, hogy népszerü előadás ürügye alatt hasznavehetlen felületességet produkáljon, de viszont nem esik a szintén hiába való mélyelmüsködésbe: hanem ezt a kettőt szépen összeegyeztetve ugyszólva mulattatva tanit és tanitva gyönyörködtet, mi közben lassankint a tudományos speculatiókba viszi az olvasót. Minthogy Proctor mint szaktudós világszerte ismeretes, müvének alapossága felől ez nyujtja a legnagyobb garantiát, a mi pedig a könnyed előadást illeti, ebben szintén előnyösen kiválik természettudós társai közül, a kik az ily tárgyakat rendszerint a legszárazabb modorban szokták fejtegetni.

A mi a magyar forditást illeti, arról szintén csak jót mondhatunk s tekintve, mikép a szerző emelkedett hangon irt periodusait átültetni nem volt könnyü feladat, mindenképen dicséret illeti a forditót, ki azt kellő sikerrel igyekezett megoldani.

Ajánljuk a müvet az olvasó közönség figyelmébe.

— „Szemérmesen“ czimü eredeti magyar müdal jelent meg Táborszky és Parsch-nál. Női középhangra zongorakisérettel szerzé Zimai László. Ára 60 kr.

— Uj métertábla jelent meg Pózner Károly Lajos papirkereskedésében s általa minden könyvárusnál és papir kereskedőnél. Falra függesztendő diszes táblázat. Ára 20 kr.

Szinház, müvészet.

— Szigligetinek és Rákosinak kijut a „kritikusi“ dorongokkal suvasztott ütlegekből. Toldy István valóságos belső titkos pajtása Rákosinak. Barátságuk a megboldogult „Reform“ létidejétől dutálódik. Azonkivül Toldy nagy ellensége Szigligeti Edének, a mely határozott érzelme a „Cornélia“ kudarcza óta uralja, minthogy azt akkoriban Szapári belügyminiszter a szinpadról letiltotta s e tényynel szemben Szigligeti nem tudott, vagy nem akart elég erélyt kifejteni. — Törs Kálmán ellenben legalább is nem barátja Rákosinak, mert ez iró korában más clique-nek levén tagja, nem a „Jókai-familiá“-hoz tartozott. S ugyancsak Törs Kálmán véghetlenül jóakarója, mert veje, Szigligetinek, és ennélfogva is meleg keblü barátja a nemzeti szinháznak.

Most ez a két érdektelen, semmiféle melléklet kintetből ki nem induló kritikus hajbakap; dühtőtajtékzón szemébe mondja egymásnak az igazságot, — s rábizza a közönség józan eszére, hogy igazodjék el az ellenfelek titkos rugók által hajtott e nemtelen harczában. Még egymás apját is a szemökre hányják, mint a kis gyerekek, vagy — s talán helyesebben — valami hortobágyi legények, hogy melyik volt hát becsületesebb ember, melyik szerzett magának több érdemet, és melyik apjának a fia, vagy napának a veje érdemel több kiméletet a másik apjának a fiától, vagy napának a vejétől az apjának a fiánál vagy napának a vejénél.

S hogy ne legyen meddő a harcz: gondoskodnak illendő módon fegyverestársakról is, a mi annál könnyebb munka, mert nálunk akad minden rosz ügynek 1000 pártfogója. A nepotismus méhéből világra került e hercze-hurczába beleüti az orrát egy harmadik „teljesen érdektelen“ nagyhatalmasság s ez akár egy minden lében kotnyeleskedő kanál aztán valóban „semminémü mellék-tekintetet“ nem tart szem előtt. Ő nincs összeköttetésben ballerinákkal, sem szinészekkel; őt nem vezeti semmi más érdek, mint a közügy érdeke; — ő nem akar semmit, — csak a budai várszinház igazgatóságára aspirál (a mihez joga van, mert ő vándorszinész is volt valaha s a hol Szigligeti bizonyára koczkáztathat egy-két szót érdekében).

Igy folyt a „hecz“ már hosszabb idő óta. Idegen s a mi méltón féltett szinügyünket keblén kevésbé viselő, valóban s minden értelemben érdektelen szemlélő előtt csakugyan mulattató látványt képezhet e kotteriáktól inspirált, *nepotismustól* táplált s bizony-bizony furcsa indokokból kiindult harcza a magyar „szini-kritikusok“ nehány tagjának, a kik port vernek a közvélemény porondján csak azért, hogy egyéni érzelmeik bálványának s bizonyos belsőbb embereiknek talán hasonló indokokból, de talán méltón megtámadt glóriáját megmentsék és szemrehányt mulasztásait vagy tehetetlenségét elpalástolják.

Dicső kritikusok; önzetlen bajnokai az ügynek! Milyen szép volna ezt nézni, ha nem féltenők, ha olyan nagyon nem fájna a szivünk; ha olyan nagyon nem remegnénk a guny tárgyaul alázott, semmivé törpitett magyar szinügy szent érdekeért!

Hanem hát, igy nem lehetünk néma szemlélői a fontos tárgy körül forgó vitának s legalább felemlitettük addig is, a mig alkalmat vehetnénk magunknak bővebben és tüzetesebben szólani e tárgyhoz.

— A népszinház személyzete három uj darabot tanult be: „A kintornás család“, „Házi barátok“ és „A 2114. számu bérkocsi.“ — A kintornás családban Kovács István fogja játszani a főszerepet, Tóth Edének barátja, kit ez alkalomból szerződtetett Rákosi a népszinházhoz.

— Aradon Erdélyi Marietta szerepel. Játékát a „Sevillai borbély“-ban kezdte meg Rozina szerepével. Erdélyi Marietta tavaly fellépett már Aradon, akkor azonban csak mint kezdőt fogadták, de most már mint képzett énekesnőt tekintik s játéka elé nagy érdeklődéssel tekint az ottani közönség. — A kassai-szinháznál ez időszerint Felekyné-Munkácsy Flóra asszony szerepel, ki öt előadásban fog az ottani szinpadon fellépni. Vendégjátékainak sora Stuart Máriával kezdődött s az első előadás zsufolásig telt ház előtt folyt le, miből következtetni lehet, hogy a müvesznő fellépte nemcsak szellemi, hanem anyagi hasznot is hozni fog az intézetre. A mi bizony ráfér, mert financziái a legrosszabb állapotban vannak.

— A képzőmüvészeti társulat tárlatából az idén ismét vásároltak nehány modern képet a muzeum számára. E képek kiválasztására a miniszter által egy juri volt megbizva, mely hirszerint 5000 frt áru képet vásárolt, u. m: A házi boldogság, Estitájkép, Sétalovaglás és Legelő czimüket.

— Ma, szombaton este tartották Suhr lovardájában az első előadást. Nem magasb „müintézet“, csak egyszerü czirkusz az egész. A komédiástempóból is van a tagokban quantum satis. Az előadás egyátalán nem felelt meg a várakozásnak s ha a társaság egy-két tagja, mint például Varoni és Steffan, Suhr Albert, s a nők közül Gnato Paulina Liszka ki nem válnék, a produktiók felül nem emelnék e társulatot valamely jóravalóbb vásári bohóczoknál. E mellett a rettenetesen hideg teremben csak ugy dideregtek a nézők, a kik különben olyan számmal voltak, amint csak befértek. — Az előadásoknak érdeket valószinüleg csak a jól idomitott paripák fognak adni, melyekről meg kell vallani, hogy közülök egy-kettő Renz, vagy Carré lovarintézetébe is beválnának.

Szinházi esték.

III.

Az uj pártalakulások nem mintha valami országra szóló ritkaságok volnának nálunk, hanem természetüknél fogva mégis csak mozgásba hoznak tollat nyelvet, valahányszor — feltaláltatnak.

Most is van uj pártalakulás. A kinek a fejében nincs más, vegye bele, hogy a legujabb szinházi párt neve Szigligeti contra Podmaniczky. Az alakitás érdeme Toldy Pistáé, a ki, az igaz, jobbat cselekedett vele mint ha az idő alatt hajfürtjeit bodoritja, vagy drámát ir. Azt hiszem, egyik sem kerül több gondjába mint a másik, az uj párt feltalálása pedig mindenesetre tartósabb hatásu mint egyéb jelzett foglalkozásai. S a mellett nem árt senkinek.

Hanem egy kissé későn járt vele. A mint hogy egyátalán privatpeche Toldynak, hogy nem lehet első semmiben. Eszméit, vagy azoknak kivitelét mindig megelőzi valaki. Legutóbb megint támadt eszméje. Pártalakitás eszméje volt. A mint feltalálta, kisült, hogy épen egy esztendővel multa idejét.

Egy évvel ezelőtt tudniillik Szigligeti vezette a nemzeti szinházat. Most Podmaniczky az intendáns. Podmaniczky szerződteti a tagokat, Podmaniczky hagyja helyben a müsort, Podmaniczky veszi be s adja ki a pénzt. Kinek juthat eszébe ilyenkor, hogy Szigligetit támadja meg azért, a mit a nemzeti szinháznál helyén levőnek nem tart? Kinek? Hát Toldynak. Mondám, hogy későn szokott járni ideáival.

Szigligeti tavalyi regimeje ellen lehetett kifogás. Először is, hogy Szigligeti csak olyan magunk fajtáju ember. Nem báró és még csak a kaszinónak semtagja. Másrészt meg az irói körben piquettiroz és nem a kávéforrásban. E komoly okok előtt ugy látszik nem is zárkozott el a kormány s hogy legjobb szándékairól tanuságot tegyen, Tisza kinevezte intendánsnak Podmaniczky bárót. Mi hatásköre mi felelőssége most Szigligetinek? Az előbbihez képest semmi. És Toldy mégis ő ellene támad, mintha csak ..... napilapot sem szerkesztene, melynek homlokán ott az évszám: 1876.

Hogy ennyit vagy csak ennyit viszek a csetepatéba, melyet a „Nemzeti Hirlap“ szerkesztője Szigligeti ellen kezdett s a „Hon“-nal folytatott, nem én vagyok az oka, hanem az a bizonyosság, hogy a „kávéforrás“ majd csak megszünik bugyogni, mint már nem egyszer, mikor más nyitotta meg csapját, nem Toldy, de a mennyiben nem fogyna is ki hamarjában a cichoriája, azzal a türelemmel várhatja be végeszakadtát mindenki, a melylyel e léha had journalistikai munkálkodását évek óta nézte. Nem hal bele senkisem. Legfölebb a gyomrát forditja föl némelykor a franczia lére eresztett kóczétel. De ettől aztán tisztul a szervezet, mintha csak hypecacuanát szedett volna.

A nemzeti szinházat magát nem is igen érdeklé ez a herce-hurca. A népszinház müvészete sem hizott nagyra rajta. A szinügy tehát csak konkolyát látta ennek a vetésnek, a minthogy tiszta buzáját nem is arathatta volna. A farsang napjai járván, sokan hevenyészett farsangi bolondságnak vették az egészet, jóllehet inkább értettük volna, ha az ugorka idényben fakad, mikor sürün párázik minden irói agy s a találékonykodás kinjai között megindul az olyan bankatojás is, mint Szigligeti irigykedése Rákosi ellenében.

Mindez azonban nem hátráltatta Bulyovszkyné folytatólagos vendégjátékát és pénteken elénk állitotta Stuart Máriát, hiven a krónika följegyzése szerint kettős által és kopaszodó fejjel. A mit még a történet kegyelése mellé toldott, abban mentől kevesebb a költő érdeme és minden minden a vendégé, ki felfogásban és kivitelben egyaránt tőle eredő Máriát mutatott be, egy hanggal egy mozdulattal sem vetemedvén arra az alakra, melynek festésében Schiller kéjjel tagadta meg a historiát.

Felekiné asszony fölötte boszankodik, képzelem, ily szinpadi siker fölött, minőnek a világon nem ujongott még fél és negyedhivatalos recensenseken kivül emberi fül. Nyilván, hogy a müvésznő boszuságán enyhitsen, engedte meg az igazgatóság miskolczi vendégszereplését, most az idény derekán, mikor nálunk is telt ház — kellene. És nyilván, hogy Kassainé asszonynak is kijusson a maga része az élvezetből, játszta ez estén Erzsébetet Paulainé asszony, ki mióta a komika annyi elismerést nyujt számára, aligha maga szántából kivánkozott vissza a sivár térre, melytől szerencsésen és a siker biztatásával vált meg.

Igy vagy ugy: Bulyovszkyné vendégszereplésének megvan az a *hatása*, hogy van mit beszélni és, ha már a földszintnek, nem legalább a kakasülőnek telik közönsége, mindegy akárki zsebéből. A publikum-fogásra ez is egy mód s legalább a szine különb, mint az elefánt föllépetése.

Mende.

TÁVIRATOK.

Bécs, jan. 15. A hitelintézet ma este hivatalosan jelentette és tudatta a közönséggel, hogy a 40 millió forintos járadékügyletet, az osztrák kormánynyal megkötötte. — Az átvételi árfolyam nincs tudatva. — A tözsde e miatt igen szilárdan záródott.

Bécs, jan. 15. A reichsrath az üzleti és gazdasági társulatok megadóztatására vonatkozó javaslatot egy kilenctagu bizottsághoz utasitotta s ezután harmadik olvasásban elfogadta az uj épületek adómentességére vonatkozó tjavaslatot.

Belgrád, jan. 15. A skuptsina a költségvetés folytatólagos tárgyalásánál leszállitotta az összes magasabb hivatalnokok fizetéseit, valamint a metropolita dotatióját 60,000 piasterről 18,000-re.

London, jan. 15. Az angol kormány a „Times“ szerint f. hó 18-án minisztertanácsot tart Andrássy gr. körjegyzéke ügyében. — Az emlitett lap hozzá teszi, hogy a külhatalmak szükséges nyomását Törökországra lehetetlen kevésbé fenyegetően gyakorolni, mint az e körjegyzékben történik; Anglia csak eszélyességet és engedékenységet ajánlhat a nagyvezirnek.

Bécs, jan. 15. Az urakháza elfogadta a zárdatörvény 1. §-át, mely zárdák épitését megtiltja, de a betegápolással foglalkozó rendeket kiveszi a tilalom alól. A 2—14. §§. élénk vita után változatlanul fogadtattak el, a 4. §. kivételével, mely visszautasittatott.

Berlin, jan. 15. Reuss herczeg a „Post“ szerint a szász nagyherczegi család kivánságára lemondott minden államszolgálati alkalmazásáról s igy követi állást sem fogad el.

Páris, jan. 15. Thiers gyöngélkedése miatt a választások alkalmából nem utazhat, mint szándékozott, Marseillebe.

KÖZGAZDASÁG.

Gabnaüzlet. Budapest jan. 15. Buzában kereslet és kinálat egyaránt csekély s lanyha irány mellett az árak 10 krral estek. Elkelt mintegy 3000 métermázsa.

Határidőre az árak folyton csökkentek, buza tavaszra 9.56—9.60; zab tavaszra 8.47—8.50, tengeri, bánáti május—juniusra 5.12—5.15; magyar 4.90—4.95. 1000 mm. buza januárra 79 fon. kelt el.

Értéktőzsde. A folytonosan változó irány, mely külföldi börzékről jelent meg, nálunk legfelebb az osztrák hitel részvényekre gyakorol befolyást. — Ma külföldről és különösen Bécsből kedvező árfolyamok érkeztek, a helyi forgalom még is a legszükebb korlátok között maradt és az irány még mindig a határozatlanság jellegét tartotta meg; osztr. hitel részvényeken kivül, még egy-két befektetési értékben szilárd hangulat mutatkozott, helyi értékek elhanyagolva maradtak, valuták pedig emelkedtek.

Az előtőzsdén osztr. hitel részvények 192.30 és 192.80 között mozogtak. A déli tőzsdén pedig 193—192.90-en vásároltattak, magyar hitel részvények 178.25-ön, anglo magy. bank részvények 37.75-en maradtak, municzipalis részvényekben 10-el eszközöltek kötéseket. Pesti keresk. bank zálog levelek 89¼-en, magy. sorsjegyek 76⅞-on, Londonra szóló váltók 114.50-en, Berlinre 57.15-ön, ezüst 116-on keltek.

Időjárás. Lanyha idő erős olvadással, este hóesés; légmérséklet reggeli 7 órakor — 0.8 C.

A magyar keleti vasut ügyében irják Budapestről a „Presse“-nek: A vasut bonyolult ügye nehezen halad előre. Határozott terv, hogy a keleti vasut a kormány tulajdonába megy át s a részvényesek 30 százalékot kapnak kötvényekben ugy, hogy a 200 frtról szóló részvény névleges 60 frttal váltatnék be elsőbbségi kötvényekben. A keleti vasut azonban nem mint államvasut fog kezeltetni, de a tiszaival szándékoznak egyesiteni.

A magyar államvasutak igazgatósága a „P. Ll.“ szerint jelentékeny megtakaritásokat vesz foganatba a folyó évre. Igy az idén egy-egy mértföldre négy hivatalnok van felvéve, mig 1873-ban 6 volt alkalmazva. E mellett a központi igazgatás több ága egyesittetni fog.

A krach Bécsben borzasztó pusztitásokat vitt véghez, miről szomoruan érdekes kimutatást közöl a „N. fr. Presse.“ — E kimutatás szerint 1873, május hava óta 9 bécsi részvénytársulat mondott csődöt és 111 társulat oszlott fel ugynevezett önkényes, tényleg azonban többnyire nagyon is önkénytelen liquidatió, vagy más életképesnek tartott vállalatokkal való egyesülés által. A vasuti társulatok liquidatiói a fenebbi számban nincsenek benfoglalva, minthogy ezeknél még csak most folyik a beolvadási processus. — A csődbe jutott 9 társulat alaptőkéje, 21.$_{785}$ millió forint, teljesen oda veszett. A liquidatió alatt levő 111 intézet részvénytőkéje összesen 305.$_{624}$ millió forint, mely a krisis beálltakor egész 327.$_{975}$ frtra emelkedett, de azóta 15 intézetnél 22.$_{351}$ millióval apadt le, 45-nél 59.$_{385}$ millió veszett oda, mig a többi 66 intézet még a swindelmentes időkben jövén létre, nagyobb soliditás mellett csekélyebbet vesztett. — A 111 intézet közül 38 egy évig, 34 kettőig, 23 háromig, 6 négyig, 1 ötig, 2 hatig, 5 hétig, 1 kilencz és 1 tizennégy évig állott fel. A kimutatás ezután névleg felsorolja a 111 intézetet s a tabellaris kimutatásból látjuk, hogy a 305.$_{624}$ millió tőkéből eddig 113.$_{628}$ millió fizettett vissza a részvényeseknek s igy az összes veszteség 146.$_{867}$ millió.

Az osztrák-magyar vasutháló kiépitésének programmja czimmel egy kis füzet jelent meg e napokban Bécsben, mely legelőbb is azon vasutakat ajánlja kiépittetni, melyek a világforgalmat s a keletet velünk összekötik, Ausztriát és Magyarországot északnyugatról délkeletre átmetszik s a keleti vasutakban végződnek. Ezután azon vonalokra tér át a röpirat, melyek Triestet hozzák összeköttetésbe Ausztriával és Németországgal. Végül a mellék vonalakról értekezik.

X. Külön tarifa a tiszai vasut állomásaitól Bodenbachon át Wittenbergbe szállitandó fa, használati fa és gabonára. 1876-iki január 15-én egy (VI. számu) pótlék lép érvénybe azon 1874-iki október 1-jei tarifa mellett, mely egyrészről a Hamburg (Köln mindeni pálya), Harburg, Bréma, Bremerhafen és Gestemünde, másrészről Bodenbachon át az államvaspálya-társaság délkeleti és bécs-ujszőnyi vonalainak állomásai és a tiszai vasut közti közvetlen forgalmat szabályozza. Ezen pótlék közvetlen vitelbér-tételeket tartalmaz azon fa, használati, mü-, donga-, abroncsfa, szén és deszkák, stb., 6—32 méter hosszu padozat-árukra, melyek 10,000 kilogramm sulylyal fuvarlevél mellett a tiszai vasut aradi, csabai, debreczeni, nagyváradi, szolnoki állomásaitól Hamburg, Harburg, Lüneburg, Bréma, Bremerhafen és Gestemündébe szállittatnak; aztán azon gabona stb, maláta, liszt, lisztárukra és üresen visszajövő gabnazsákokra, melyek az állampálya délkeleti és bécs-ujszőnyi s a tiszai vasut állomásaitól Wittenbergbe szállittatnak. A pótlék példányai az illető állomásoknál s a résztvevő igazgatóságoknál betekintés végett nyilvántartatnak.

Kivonat a „Budapesti Közlöny“

(jan. 14-iki számából.)

Árverések: Eger febr. 16. Szalay Ágoston szőlője. — Ungvár febr. 8. márcz. 24. László Gábor birtoka. — Szürnyeg (Zemplén) febr. 22. márcz. 23. Tusai György ingatlanai. — Bekölcze (Heves) márcz. 27. máj. 4. a község 1[illegible],434 frtra becsült külsőségei. — Szemlak (Arad) febr. 1. márcz. 3. Gulyás György háza malma és szőlője. — Mellencze (Torontál) jan. 27. Monasevits András háza. — Budapest febr. 25. Tomasovits Mártonné ferenczutczai ingatlana — Budapest febr. 14. Brachtl István viziválrosi háza és szőlője. — Mosony febr. 12. márcz. 13. Neuberger Mária telke — Arad febr. 19. márcz. 20. Bachruch Mihály háza. — Féltorony febr. 17. márcz. 17. Zechmeister József telkei. — Debreczen jan. 29. Madar János házas telke. — Szelecske (Deés) febr. 15. Váradi Elek ingatlanai. — Ujpest jan. 18 Szánthó Gyula fekvőségei. — Kopcsán (Nyitra) febr. 15. Mandelik János ingóságai. — Debreczen jan. 28. Sipos Bálint házas telke. — Debreczen jan. 28 Horváth Katalin háza s telke. — Költse (Szathmár) jan. 28. Bakai Ábrahám ingatlanai. — Félegyháza jan. 25. Nagy József ingóságai.

Csődök. Kohn Dávid budapesti ruhakereskedó ellen (Orczyház); bej. apr. 5—7-ig; perügy. Kurucz György ügyvéd. — Joanovics G. György kolosvári kereskedő ellen bej. febr. 21-ig; perügy. Minorits Albert. — Hónig Mór marczali kereskedő ellen, bej. márcz. 3-ig; perügy. Matolcsy József kaposvári ügyvéd.

Nemzeti szinház, jan. 16. „Téli rege.“ Szinjáték 5 felv. Irta Shakespeare.

Várszinház, jan. 16. „Mi a jelszó.“ Vigj. 1 felv. — Ezt követi „A miniszter előszobájában.“ Dramolet 1 felv. — Végül „Reggeli előtt.“ Drámai tréfa 1 felv.

Népszinház jan. 16. „A falu rosza“ Eredeti népszinmü 3 felv.

Felelős szerkesztő: Csávolszky Lajos.

Dr. SUGÁR, m. t. főorvos,
Ricord tanárnak egykor segédorvosa Párisban,
rendel, mint ezelőtt,
Budapest, uj bécsi-utcza 6-ik szám alatt.
Uraknak: 11 órától 1-ig. **Hölgyeknek:** 2—3-ig.
Megkereshető levél által is.

VODIANER F. kiadásában
megjelent:

Rendeletek és rendszabályok

a

Kereskedelmi törvényhez

ára 20 kr.

SUHR O. lovardája

a sugár-úton

Ma vasárnap 2 nagy előadás.

Az I-nek kezdete 3¼ órakor, leszállitott

Helyek ára:

Közép páholy . .	5 frt — kr.	2-ik hely . . .	— frt 50 kr.
Odal „ . .	4 „ — „	3-ik „ . . .	— „ 40 „
Számzott körszék .	1 „ — „	Karzat	— „ 20 „
Körszinhely a páholyok mögött . . .	— „ — „		

A II. előadás kezdete 7 órakor. Záradékul:
a postillion-ünnep némajátékos egyvelegben produkáltatva 40 ur és hölgy által a nagy szinpadon.
A lovarda füttetik.
A czukrászdáról és étteremről gondoskodva van.

Tisztelettel

SUHR O.

lovardai igazgató.

Holnap hétfő 7 órakor nagy előadás.

Figyelembe veendő!!!

Nagyobb gépgyár és **gőzgép**-tulajdonosoknak, valamint a vasuti **igazgatóságoknak** figyelmébe ajánljuk az általunk czélszerüen és ujonan berendezett **mentőszekrényeket** kis és nagy alakban, felszerelve a szükséges **sebészi müeszközökkel és kötelékekkel**, ugy, hogy szerencsétlenségek alkalmával addig is, mig orvosi segély nyujtható; továbbá dr. Esmarche-féle **szoritó-készülékeinket** a vérzés megakadályozására, valamint szétszedhető és szállitható hordágyainkat. Minthogy a föntnevezett **mentőszekrények** és **készülékekből** jelenleg több vasut részére nálunk **nagyobb** megrendelések történtek igy ezen **tárgyak mindenki részére szives megtekintés** végett készen állanak.

Dreher Ignácz és fia,

a m. k. orsz. egyetem sebészeti eszköz és kötelékek gyárosai
Budapest, hatvani-utcza 9. sz.

Lampel R.

könyvkiadásában Budapesten
IV. váczíutcza 12.,

megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Sz. Hilaire Jozefa

Képes pesti szakácskönyve.

Kovács Irma, Dorn Anna, Gombos Erzsi és többek után
A magyar gazdasszony házi kincstára,
czímű **függelékkel** összeállitva.

Második javitott és bővitett kiadás. 38 ív, képekkel fűzve 1 frt 40 kr. Ára diszesen kötve 2 frt. Vászonkötés franyozott boritékkal 3 frt. 60 kr. Bérmentes postaküldéssel 15 krral több.

A házi kincstár tartalma: A butorok és házi eszközök tisztitása (48 recept). A kártékony férgek és állatok eltávolitása (143 recept). Pecséttisztitás (26 recept). Házi festés és finom-mosás (39 recept). Toillette-könyv: Jó illatu vizek, szappanok és hajkenőcsök készitése (58 recept). Eczetkészités (21 recept). Élesztőkészités (14 recept). Ételek megőrzése (30 recept). A házi madarail tartása é. kezelése. Különféle jegyzetek. — A házi orvo. — A legjobb házi szer. — Égetés és mérgezéseknél eljárás stb.

E könyv bizonyára legjobban ajánlható mint legjobb és leggyakorlatibb, nők, különösen pedig menyasszonyok és ifjú nők számára.

Paedagogiai munkálatok: I. **A tanitó az iskolában.** Rövid utmutató miként lehet a népiskolában jó egyelmet tartani és helyesen oktatni. Tanitók és tanitójelöltek számára. Hazai viszonyaink s a népoktatási törvény kellő tekintetbevételével kidolgozta néh. *Környei János* kir. tanácsos és tanfelügyelő. Harmadik *Vajdafy Géza* tanár által átnézett kiadás. A n. m. k. vallás és közoktatási ministeriumtól ajánlott mü. N 8drét 194 lap. Füzve, 1 frt 20 kr.

SAPHIR J.

Budapesten, IV, egyetem utcza a gróf Károlyi palota átellenében,

Gyorssajtó-nyomdája, névjegy (monogramm)- és pecsétjegyek gyára

készit levélpapirt, boritékokat czég rányomással minden nemben, látogató- és czégjegyeket, ugyszintén eljegyzési- és esküvői meghivásokat a legjutányosbb áron, és pedig:

100 db. levélpapirt névjegygyel (monogrammal)	— frt 80 kr.
100 „ boriték „ „	— frt 80 kr.
100 „ esküvői meghivó „	3 frt —
1000 „ kenderboriték czég rányomással „	2 „ —

Vésnök

mindenféle vésnöki munkákban mint: monogrammok, önfestők, pecsétnyomók, czimerek és dombornyomó-sajtók, u. m. minden e szakba vágó munkálatok.

1 db. dombornyomatu vésett czéggel	2 frt 50 kr.
1 „ kézi belyegző (Stampiglie) vésett czéggel u. m. festékdoboz és festékkel „ „	3 frt —
1 üzleti pecsétnyomó „ „ „	2 frt —

T szt rabbiknak és izr. hitközségbeli elöljáróságoknak ajánlja vésnöki munkáit héber nyelven is.

Szem-, fül-, allöv-clystir, injection- és anyafecskendő, fürdősapkák, nöivállfüzők-emlőkkel, mellbimbók, téjszivók, szülőanyavánkos, anyagyürük, köldök-felkötők, utazó éjjeli-edények, tisztulást felfogók, nőknek igen czélszerű, tejüved, szipolyok készülékkel vagy a nélkül, fej-, vizi- és ülő-vánkosok, suspensorok, húgytartók (húgyszoritók) hölgyek- és férfiaknak, feklepedők- gyermekek és b tegeknek számára, fogpárna, foggyürük, irrigateurs, clysó-szivatyuk. Katheterek, Bougisek, melegüvegek; ugymint mindennemü sebészi eszközök és tárgyak. **Präservatifes** gumi és holyagból (tucatja 1—4 frt. Empecheures (legujabb szkösz) az éjjeli magömlés meggátlására és valamennyi **Gumiárukülönlegességek** és **játékáruk** (Article de Paris) szállit.

GUMI!! GUMI!!

JOHN ZIEGER, Gráczban, Klosterwiesgasse 34.

Leghiresbb és ismeretes

LÁZÁR-féle

patkány- és egérirtó-szer,

melylyel alólirott évek óta több vásрályáknál ugy mint a legnagyobb budapesti lakházakban jótállás mellett és évi fizetéssel alkalmazva van.

Ezen irtószer dobozokban Budapesten a következő czégeknél kapható:

HALBAUER, király-utcza; Hubenay Ujvilág-utcza; Odor M. halpiacz; Roszberger Frigyes n. mezőutcza; Illés Antal józsef u. Lakner S. vas-utcza sarkon; Angelotty S. Kisfaludy u., Palay és tár. német n. sarkon, Petscher S. staczió-utcza; Tirnauer Gyula, meszáros u. sarkon; Fogler E. kecskeméti u. Frummer J. zöldfa-utcza sarkon. Mittermayer L. kerepesi-ut, Puxbaum király-utcza, Szaszofsky J. Üllői-ut; Zakál és Marton, régi posta-utcza; Pulman K. bodzafa-utcza sarkon; Travers S. Mária-utcza; Palogh S. népszinház-utcza, Janics J. 2 nyul-utcza; Prükler J. sorok-sári-ut. J. Pflanzer király-utcza. M. Beck, staczio-utcza. Hilscher Rudolf alsó dunapart **Budán**: Ratlinger V. fő-utcza, Mérey János szarvastér, Stern J halpiaczon. Domokos S. templomtér. Wels ezelőtt Brünner **Arad.**

Egész házak, egy évre tisztántartásra fogadtatnak fel. Levél utján

LÁZÁR-nál
Budán.

Nagy választék bádagos-munkákból

1000 különféle czikkekben szilárdon készitve. Különösen ajánlom az uj **árnyékszékeket** szobaedényeket különféle mintákban, továbbá **angol-zuhany-keszülékeket** a legjutányosb gyáriáron; a készitő:

KUTSCHERA GYÖGY
Budapest, aranykez utcza 6. a „vadászkürt" átellenében.
Jótállás mellett
Petroleum főző edenyek.

A legjobb **franczia** és **angol**

sérvkötők

3 frttól 10 frtig, a legujabb orvosi utasitás szerint készitve, **urak, nők** és **gyermekek** számára, valamint **suspensoriumok** szőve és szarvasbőrből; **méhfecskendők, légpárnák, ágybetevők** gummiból, szarvasbőrből **takarók** és **párnák**, valamint egyátalában minden e szakmába vágó czikkek kaphatók

Pollitzer Mórnál,
Budapest, Deák-utcza I. szám.

Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltetnek.
NB. Sérvkötőknél csak a test szélessége kéretik.

Mulattatásul!

Flobert-fegyvernem, mely készen töltött töltényekkel használtatik, s nem durranván, golyóvali czéllövészethez szobában is, söréttel pedig kisebb madarakra, sok mulatsággal párosult gyakorlathoz alkalmas. Kiállitásukhoz aránylag ezekből **fegyvereket** frt 16—18, 20—25, 30—35 frtig, **pisztolyokat** frt 9.50, 13.50, 15 frtig darabját tartunk készletben 6 és 9 m/m átmérőjü töltényekhez. **A töltények ára,** 100 darab 6 m/m golyóval 1.60, madársöréttel 2.—, 9 m/m golyóval frt 2.20, madársöréttel frt 3.30

Vas czéltáblák, ezekhez rajz szerint kiugró bohóczczal és elsülő mozsárral dbja ft 9.—, kisebbek bohóccal mozsár nélkül ft 3.30 és 5.

Jó szerkezetü bolcz-puskák, melyek szörnyillal használtatnak czéllövészethez, kisebbek frt 15.—, nagyobbak frt 25.—

Gaubert-féle egycsövü kerti madár-fegyver Lefaucheux rendszere szerint, elegáns, könnyü frt 31.—

Angol botfegyver percussiós rendszer szerinti frt 24.—, hátultölő Lancaster 28—35 frtig.

Párisi fuvó bot-fegyver verebészet- és czéllövészethez alka mas meglepő ujdonság, 10 frt.

Fusil a l'air, egyike az ujkor legérdekesebb találmányainak, ugyanis egy **légfegyver,** a melyhez járó 12 réztöltény minden veszély nélkül léggel tölthető meg s magával vihető. A fegyver caliberje 9 m/m s 60 lépésnyi távolságra golyóval vagy söréttel használható, darabja 70 frt.

Személyes vagy irásbeli megbizások ezen fegyvernemekre, valamint **revolverek, vadászfegyverek,** és mindennemü **vadászeszközökre,** melyekről szivesen szolgálunk **rajzokkal ellátott árjegyzékkel,** gyorsan eszközöltetnek.

KERTÉSZ és EISERT
Budapesten, Dorottya-utcza 2. sz.

Fontos a szikviz-késztitőknek.

Figyelmeztetésül.

Vendéglősök és háztartások számára ajánljuk a Magyarhonban eddig csak egyedül általunk előállitott

szikviz-készülékeket,

melyek a mi a tiszta és tartós munkát illeti, valamennyi külföldit felülmulnak. Ezen készülékek segélyével mindenki az annyira kedveltté lett, egészséges pezsgő italt saját maga késziheti. A szikvízkészülékek ára mérsékelt s a következő árszabály szerinti, messzely-tartalommal:

3	4	5¼	6	7 mesz.
frt 8.50 egész frt 9,	frt 10,	frt 12,	frt 12.50,	frt 14
messz. 8	9	10	11	12 messz.
frt 15	frt 16	frt 17	frt 18	frt 19

Készitek szikvizet is syphonban igen olcsón, és szállitom azt kivánatra a város minden irányában

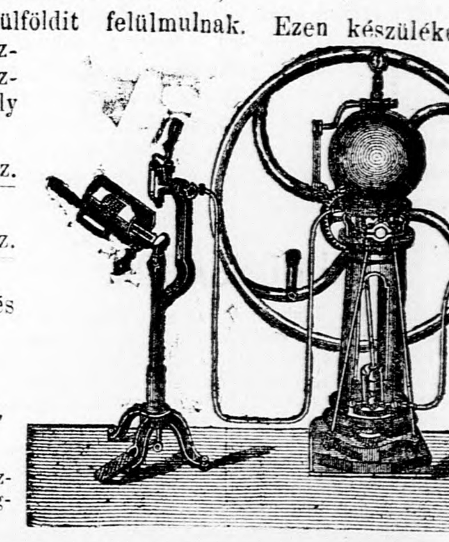

HORN,
Budapest, kerepesi bazár,
a nemzeti szinházzal szemben.

Megrendelések vidékről utánvét mellett pontosan eszközöltetnek, ép ugy mindenféle javitás is a legjobban s legolcsóbban teljesittetik.

VODIANER F.
nyomdatulajdonos
(**Budapest, megyeháztér 9. szám**

ajánlja jól berendezett nyomdáját mindenféle e szakba vágó nyomtatványokra és azoknak csinos correct és olcsó áron i elkészitésére,

Postautján leendő megrendelések pontosan teljesittetnek.

Nélkülözhetlen minden honpolgárnak!

Az 1876. évben életbelépő

MÉTER-MÉRTÉKHEZ

szükséges könyvek
WODIANER F-nél Budapesten megjelentek:

Méter-zsebnaptár 1876-ik évre. Ára füzve 30 kr, kötve 50 kr.
Méter-mérték-hitelesités körüli eljárás magyar és német nyelven, **hivatalos kiadás.** Ára 50 kr.
Méter-mértékről szóló törvény magyar, német és tót nyelven, **hivatalos kiadás.** Ára 20 kr.
Méter a tárczában. Ára 10 kr.
Méter-átváltoztatási táblák magyar és német nyelven, igen könnyen megérthető magyarázattal külön-külön **mezei gazdáknak, korcsmárosoknak, füszer- és röfösárú-kereskedőknek** Ára 20 kr.

Korcsmáros, szesz- és sörfőzöknek! — Mezei gazdák- és iparosoknak!

Füszer- és röfösárú-kereskedöknek!

Nyilvános köszönet.

Számos pártfogóim, barátaim és ismerőseim részéről élvezett bizalomért köszönetemet nyilatkoztatván, tisztelettel jelentem, hogy barátom és pártfogóm **Dr. MITTELMANN** halála következtében (miután annak fogorvosi- és fogmüi intézete megszünt) ebeli foglalkozásaimat **Dr. GLÜCK fogorvosi és fog-mütani intézetében, (országut 49. szám I.** emelet folytatni fogom.

További nagybecsü bizalomért, melyek megfelelni mindenkor fő törekvésem leend, esdvén, maradok kiváló tisztelettel

Appel M.
fog műtudó.

Mintàk kivánatra bárhova ingyen és bérmentve.

Csupán csak **27** kros árúcsarnok
Löbl Frigyes-nél alapitójánál
BUDAPESTEN, **lipótvárosi templomtér, a** található a legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ugyanott ujonan érkezett mindennemü legdivatosb ruhakelmék és minden e szakba vágó czikkek bámulatos olcsó áron, azaz csak 27 krajczárért árusittatnak. Vidéki rendelmények pontosan teljesittetnek. 4155

Minták kivánatra bárhova ingyen és bérmentve.

Legujabb női 27! ruhakelmék 27!

Csupán csak **LÖBL FRIGYES-nél** — **Budapesten, a lipótvárosi templomtéren.**

Vidéki rendelmények lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Farsang 1876!

Tánez-, jelmezbáli és szinházi legyezők legujabb dús változatosságu nemei, kiállitásuk, nagyságukhoz megfelelő arányban 1.50, 2.—, 2.60, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15—35 frtig.

Chatelainek (legyező - horgok) legujabb nemei 50 krtól 8 frtig.

Jeanne d'Arc-övek, vagyis aranyozott, oxydált és ezüstölt érczlemezekből, selyem paszomántból, szalagokból sat. készült övek, melyek könnyeden a cipőre függesztve legyezőhordó gyanánt szolgálnak, s mint utolsó ujdonság ez idén előkelő szerepet játszani lesznek hivatva, darabja 2.20, 3.—, 4.—, 6—8 forintig.

Álarczok. Közönségesek, gyermekek, hölgyek és férfiak részére, 10 krtól 1 frtig, tréfás eredeti torzképek, állatfejek, stb. változatos legujabb nemei, 30 krtól 4 frtig, atlasz, selyem és bársony Domino-álarcok 40 krtól 1 ftig. **Tréfás pléh és papir orrok** uj földeritő nemei 20 krtól 1 frtig. **Bohóc-estélyek-hez való tréfás süvegek** szinte eredeti alakban 20—70 krajcár.

Báli bokréta-tartók változatos uj díszes nemei 1 frttól kezdve 10 frtig. **Füzértánc** (Cotillon) rendjelek többnel több meglepő uj nemekben, tucatja 18 krtól 6 ftig. **Tánc-rendek** minta vagy rajat szerint gyorsan megszereztetnek. **Viasz-gyöngyök,** ruhák diszitéséhez aludi bagyló-gyöngyök-től alig megkülönböztethető finom nemei, zsinórja 10 krtól 6 ftig.

Ékszerek. Nevezetesen: *Ékszerkészletek, melltük, függők, hajdiszek, boglárok, chignon-tüsik, nyakékek, Medailonok, ingqombok, shawl-tük, óraláncok* finom izlesü nemei. Továbbá **hatásos szinházi és jelmezbáli ÉKSZEREK,** mint *diadémek, rendjelek, csattok, gombok, övek, török* készletben tartatnak, s ezeknek saját izlés szerinti elkészitése is elvállaltatik.

Párisi arany, ezüst és gyémánt hajpor, doboza frt 1.20.
Legfinomabb angol és francia illatszerek, mindennemü fésük, kefek s egyéb piperecikkek dus választékban melyekről szivesen szolgálunk részletes ábrás árjegyzékkel.

Jótékony célu tombola-játékokkal összekötött bálok és mulatságok rendezésére bizottmányainak különös figyelmébe ajánljuk, miszerint as ezekhez szükséges kártyák, s a kivánatos nyereménytárgyak legdusabb választékával szolgálhatunk, s tekintve a nemes célt, kedvezmény me lett vállaljuk el az összeállitást.

KERTÉSZ és EISERT Budapesten, Dorottya-utca 2 sz.
Irásbeli megbizások utánvét mellett gyorsan eszközöltetnek.

A

KOMLÓKERTBEN:

naponként:

MAGYAR DALTÁRSULAT

és

BUNKO GYULA zenetársulat játszanak.

Ugyanott

Parragh Gábor borcsarnoka
és Badacsoni édes must
(az erjedés salicil-savval megbénitva.)

Dr. Handler Mór

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

titkos betegségeket

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint
magömléseket,
az **ingerlékeny gyengeséget,** az **ondófolyást,** különösen a

tehetetlenséget
(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteket is), **a nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban;
3) **hugycsőszüküléseket;**
4) friss és idült nyákfolyásokat **nőknél,** az ugynevezett **fehérfolyást,** és az onnan eredő
MAGTALANSÁGOT;
5) **bőrkiütéseket;**
6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és estve 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2-ik szám a. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

26

Budapest, 1876. Nyomatott Vodianer F. -nál